

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane)
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

O învățătură.

Încă în 1889 se adusesse în dieta țerii noastre o lege, prin care se avea în vedere oarecare aducere în rîndueală a dărilor, dând singuraticilor puțința de a îndrepta nedreptățile ce poate vor fi îndurând. E vorbă de articolul de lege 28, din 1889, care prin §-ul seu 11 prescrie că:

Direcțiunile financiare (adecă oficiile de căpetenie încredințate cu adunarea dărilor, perceptoratele) sînt datoare a trimite din vreme în vreme, pe câte un bărbat de încredere al lor, ca să cerceteze întregă umblarea cu dările de stat și comunale. Îndeosebi are să cerceteze că slujbașii încredințați cu adunarea lor, lucrează ei întru toate potrivit cu rînduile legii ori ba.

Acest trimis are apoi datorința, ca să facă arătare la ministrul de finanțe (cel peste vistieria țerii) contra ori-cărei nerînduiri ce ar fi aflat; să facă în același timp toți pașii de lipsă pentru încetarea nedreptății, ori dacă nu-'i stă numai lui în putere, să facă arătare direcției financiare.

El are mai departe, să primească toate plîngerile ce 'i-s'ar face cu privire la dările de stat ori comunale, ori altfel de îndatoriri ce se plătesc în forma dărilor acestora, și dacă ele sînt întemeiate, e dator să facă numai decât pașii de lipsă ori arătare, pentru-ca să se pornească de acî încolo earăși lucrul pe calea cea bună și dreaptă.

Hotărîrile ce le aduce acest trimis al direcției financiare, în oare-care treabă de dare, întemeindu-se pe lege și pe porunci ministeriale, sînt a se socoti de-o potrivă cu hotărîrile aduse de direcția financiară însași, și ca atare au să fie primite și judecate, atât de părțile litigante (pîrite) cât și din partea instanțelor de apelație.

Așa sună §-ul de lege pomenit.

Precum se vede, el are un scop bun în vedere: dă omului plătitor de dare puțința, de a se plînge contra nedreptății ce poate 'i-s'ar fi făcînd, cerîndu-'i-se mai multă dare de cât s'ar căde.

A fost, nu-i vorbă, și până acum puțința de a reclama contra dării mai mari de cât se cuvine, dar' aceste reclame, ce au a se face în scris, sînt totdeauna împreunate cu mari greutăți și cheltueli, în-cît bietul om sărac se lapedă mai bine de ori-ce reclamație de cât să mai alerge zile întregi pe la ușile „domnilor“ ca să-'i facă rugarea, și pe urmă să-'i rămîna și așa treaba baltă și tot cum a fost.

Paragraful de care vorbim, din 1889, face mare ușurare, trimițîndu-'ți în sat pe un slujbaș, căruia poți să te plîngi cu vorba, și el are să-'ți facă pașii de lipsă pentru îndreptarea rului. Și chiar de aceea, dacă guvernul din Pesta, ar ave inimă pentru durerile mulțimii sărace și plătitoare de dare, ar fi trebuit să dea poruncă, ca legea aceasta numai decât să se și pună în lucrare! Ușurarea prescrisă prin

ea să înceapă îndată! Dar' ași! Par'că alte griji n'are acest guvern, decât să-'i pese lui de durerea poporului! Cinci ani de zile au trecut dela aducerea ei, și abia la sfîrșitul anului trecut s'a dat poruncă ca numita lege să se pună în lucrare!

În zilele acestea, venind în dietă vorba despre această lege, ministrul de finanțe, dînd anumite lămuriri, a zis între altele:

„Trimișii însărcinați cu cercetarea, sînt dator să asculte mai ales plîngerile oamenilor săraci și fără carte, și intrucît le e în putere, să le îndrepte numai decât, sau dacă n'au ei puțința, să iee la protocol plîngerea, și să ceară îndreptarea prin direcția financiară.“

Atragem luarea aminte a poporului nostru, asupra acestei legi, și asupra celor mărturisite de ministru. În curînd, poate în primăvară ori vară, pot fi trimiși slujbași în treaba asta, prin sate. Oamenii să iee aminte, și cînd aud de venirea acelu trimis, să meargă la el, și care are vre-o plîngere, să 'și-o spună. E însă neapărat de trebuință, ca încă de cu vreme, fiecare să cerceteze dacă are el drept de a se plînge ori nu, că plătește el adecă mai multă dare decât se cuvine ori ba. Dacă cineva 'și-a vîndut un pămînt și 'l-a trecut pe altul, ear' darea tot nu 'i-a scăzut cu nimic, aici are drept a se tîngu, și a cere lămuriri. Dacă are avere numai pe jumătate cât vecinul seu, și dare totuși plătește cât acela, ear' e în drept a se plînge, și așa mai departe.

FOIȚA.

O seară plăcută.

— Concert și teatru românesc în Sibiu. —

Seara de Dumineca trecută a fost pentru publicul român din Sibiu, o seară de care multă vreme își va aduce aminte cu drag și de care cât de dese ar dori să aibă.

În societatea bravelor domnișoare române din Sibiu, s'a ivit, nainte cu câteva luni, dorința de a juca o piesă de teatru, după-ce de doi ani de zile nu s'a mai jucat teatru românesc aici. Frumosul gând al domnișoarelor a fost întîmpinat cu multă bucurie, și, pe lîngă domnia-lor, ușor s'au aflat și tinerii de lipsă pentru jucarea piesei. S'a alcătuit „trupa“, s'a ales piesa, și după un anumit șir de probe, Dumineca trecută, dorința nobilei societăți de d-șoare, 'și-a ajuns întruparea, s'a jucat teatru.

Piesa fiind însă numai de două acte, ca desfătarea publicului să fie mai deplină și ceva

și mai de lungă durată, s'a adus în legătură cu teatrul și un mic concert.

Trei dintre domnișoarele române cele mai pricepute în ale muzicii, au luat asupra-le sarcina de a desfăta publicul înainte de începerea jocului teatral, anume d-șoarele Alexandrina Cunțanu, Eleonora Borcia și Eugenia Simonescu.

D-șoara Alexandrina Cunțanu a cântat patru cântări, două nemțești și două românești, toate de deosebită frumșeță, și în cântarea că-rora d-șoara Cunțanu a dovedit publicului mare ce-o asculta, că este o măiastră cântăreață, stăpîna deplină pe dulcea și puternica sa voce. putînd să treacă mlădiu și nesilită dela tî-nurile cele mai înalte, treptat, până la cele mai joase și fine, trezind în ascultător sîr-mintele și gîdilindu-'i în chip foarte plăcut, jocul dulce urechea.

Ear' cîntecul d-sale era însoțit de joacă pe pian al d-șoarei Eugenia Simon, care măria și mai mult farmecul prin gingașele și plăcutele sunete s'nobilul instrument, de dibacea pianii

Dintre cântările d-șoarei Cunțanu, mai mult a plăcut, fără îndoială, mină dînată doină populară „Mugur mugure!“ întocmită de maeștrul profesor de muzică George Dima. Publicul a răsplătit cu vii și vrednicite aplause pe cântătoare.

Între cântări ale domnișoarei Cunțanu, și între atare numai pe pian, numită întrețesut și o cămîtă pentru patru mâni. Domnișoarele Căntat-o laolaltă, drăgălaș, cu mî-nile lor săltau repede și ușoare peste șirul alb de clape, abia atingîndu-le, ear' din nobilul instrument zburau roiri dulci de gingașe tonuri, cari mai puternice, cari mai domoale, umplînd sala cea mare, în vreme-ce publicul încîntat le asculta cu nesațiu. Au fost răsplătite prin multe și vii aplause.

După concert a urmat jocul teatral al comediei „Bustul“.

Dar', repetăm, omul se știe de bună-seamă că plătește mai mult, ear' nu numai așa ca de probă să facă plângerea, ceea-ce 'i-ar slugi și lui spre rușine și trimisului aceluia spre năcăjire numai. Cercetări de acestea se vor face mai des, și cine n'are vreme ori nu e în curat cu lucrul acum, va fi de altă-dată, și va face-o atunci.

Ear' fiindcă noi avem aci printre noi tot slujbași de aceia, cari numai la inimă nu ne au, și tot ce fac, fac numai ca să-și plătească urechea și se poată spune în sus c'au făcut, — atragem luarea aminte a poporului, să pândească cu grijă privilegiul, căci poate se va vesti ziua de cercetare în vreme când oamenii să nu fie pe acasă, ca așa să nu aibă „Mărha-Sa“ mult de lucru, dar' oamenii nostri să nu se lase păcăliți. Ear' când ved și știi că e dreaptă plângerea și poate nu li-se ascultă, să fie cu curagiu și hotărâți, și să facă arătare la direcția financiară (de dare) contra nesocotirii plângerii.

De altfel vom mai da încă lămuriri în această treabă.

Meseriașii nostri.

(Δ) Unde noi Românii avem de a face cu străinii, trebuie să simțim de loc și — nedreptatea! Foarte trist aceasta. Concetățenii nostri de alt neam, nu se pot de loc desbrăca de patima și dorința de a fi tot numai ei deasupra, și pe noi nici-decum n'ar voi să ne vadă nici azi, dar' nici mâne ori poimăne, pe o treaptă deopotrivă cu ei. În timpul din urmă ni-s'au dat multe și repetite probe despre aceasta, cu atât mai multe, cu cât noi mai tare ne încordăm a ne avânta tot mai sus, tot mai spre lumină, spre putere.

Eată o probă mai nouă:

În Sibiiu este o așa zisă „Asociațiune (tovărășie) a cismarilor“. Membrii ei sunt cismari de tot felul, și Sași și Unguri și Români. Tovărășia își are sta-

tutele sale, alcătuite de demult, din alte vremuri. Și au simțit membrii tovarășiei, că statutele nu mai sunt mulțumitoare pentru zilele noastre, ci vor trebui revizuite și îndreptate, pe multe locuri.

S'a conchemat adunarea membrilor, și s'au luat în desbatere paragrafii statutelor. Între altele s'a dat și peste un paragraf, făcut în vremuri când Românul era și mai nelndreptățit ca azi, în care se prescrie, că președinte al acestei tovarășii nu poate fi decât un Sas ori un Ungur! Membrii români ai tovarășiei, ajungând desbaterea la acest paragraf, au cerut ștergerea lui, căci nu mai e pentru zilele noastre; el e prea nedrept! Să ne închipuim că Românii sunt mai mulți în tovarășie, atunci să n'aibă ei drept a alege odată și pe un Român? De ce nu? Și au cerut cu stăruință să se schimbe acest §. și să li-se dea și Românilor drept deopotrivă cu al Sașilor și Ungurilor, căci azi nu se mai șede ca om pe om, cetățean pe cetățean și neam pe neam, să se nedreptățească.

Bravii meseriași români care au luat parte la ședință și au stărut în acest înțeles sunt dnii *Alexandru Lucian, Zaharie Aron, Teodor Moldovan, Ioan Himpan, Mihail Barabaș, Nicolau Pop, Isidor Grindean, Teodor Afteni, Mihail Bolta, George Morariu și George Cărbulea*.

Ear' în dreapta lor cerere, au fost spriginiți și de doi Sași, de dnii *Andreas Deutschländer și Andreas Dengel*.

Ceialalți Unguri și Sași toți s'au împotrivit schimbării paragrafului, și 'l-au ținut și pentru viitor! Dar' asta nu e nici frumos, nici drept dela ei. Ei sunt mai mulți, neasemenat mai mulți membri în tovarășie, și ținând laolaltă, pot alege totdeauna pe cine le place. Românii, fiind mai puțini, n'or să le poată strica cheful. De ce dar' susținerea și mai departe a unui §. atât de nedreptățitor și umilitor pentru noi Românii?

ea, doară unul din ei ti va cuceri inima. Inima Victorinei, a fetei, e însă răpită de un tiner pe care ea 'l-a cunoscut la un bal, jucând o clipă și din întâmplare cu el, dar' fără să știe măcar cine e. A auzit c'ar fi un prinț. Într'aceea mătușa ei, Madam Michaud, se tocmește cu un sculptor (cioplitor de chipuri de marmoră) să vină să-i facă și chipul ei din marmoră, că-i dă 5000 franci. Sculptorul vine, și spre marea s'a mirare, Victorina, tinera fată, recunoaște în el pe necunoscutul iubit al inimii sale! Ea crede că el e prinț, și că să face numai sculptor, ca să poată veni așa la ei, și toată dragostea ei pentru el să aprinde de nou. Ea spune mătușei sale că el e pe care îl iubește. Dînsa se bucură, căci de ceialalți doi nu-i plăcea fetei, și căluzită de această credință, se poartă față de sculptor tot ca față de un prinț; 'i-ar zice prinț și nu cutează, și Victorina nu o lasă, ca nu cumva să-l supere pe domnul „prinț“, ci încearcă prin fel și fel de apucături șirete să-l descoase doară să spună el că e prinț, și atunci să-i dea fata.

Eată de ce:

Atât concetățenii Sași cât și Ungurii, au băgat de seamă, că noi Românii am luat, în timpul mai nou, un frumos avânt de dezvoltare, în toate privințele. Ved și aceea, că vorbă de a ne mai opri pe noi în această dezvoltare, nu mai poate fi. Dacă Dumnezeu ne ajută, în 10—20 de ani, vom fi la aceeași înălțime cu dinșii, cu poporul luminat și mândru, cu cartea străbătută în toate căsuțele, cu economia și starea materială îndreptată, cu breasla noastră de meseriași răspândită și îndesată prin toate orașele și satele, și așa mai departe, — neavând lipsă să mai alergăm și să ne căciulim tot pe la străini! Ear' de aceste vremuri, ei se tem, căci ca unii ce mereu ne-au nedreptățit și ne nedreptățesc și astăzi, se gândesc că ajungând mai curând ori mai târziu coplesii de noi, să nu le măsurăm și noi lor tot cu aceea măsură cu care ei ne măsură nouă astăzi, — și de aceea, în locurile unde mai sunt și pot, se îngrădesc din toate puterile în contra noastră. Dar' chiar această îngrădire a lor, este o recunoaștere a însemnătății și a dezvoltării noastre.

De aceea ea nu are să ne înspăimînte într'atâta, precum nu are să înspăimînte nici pe meseriașii români din Sibiiu, ci tocmai un îndemn să ne fie, ca să ne apucăm cât mai mulți de meserii, să intrăm cât mai mulți în astfel de tovarășii, să ținem pururea unii cu alții, și atunci când deajuns vom fi, să reluăm noi lupta și să dărimăm nedreptatea!

Că azi suntem nedreptății și puțini, așadară slabi în cutare privință, să nu fie pentru nimenea îndemn de a slăbi ci îndemn de a lucra.

Spaima lor de noi, mărturisește însemnătatea noastră, — noi dar' să nu o desprețuim, ci să lucrăm din răsuputeri la întărirea noastră care să aducă și zile mai bune, dacă nu nouă, filor și nepoților nostri!

Jocul acesta al nepricepătoarei Madame Michaud în jurul sculptorului pentru a-l descoperi că-i prinț, este foarte comic (stîrnitor de ris), e de tot hazul!

Ea vrea să-l agrăească cu „Alteță“ cum se zice la prinți, dar' rostind vorba de jumătate își pune repede și speriată palma pe gură și o întoarce pe „domnule“, — și așa mai departe, toată purtarea ei e de ris, căci ținând pe un cioplitor sărac, că e prinț, să poartă în față lui ca în a unui prinț, făcându-se de ris!

Domnișoara *Letiția E. Roșca* a avut să joace acest rol, care, repetăm, e foarte greu de jucat, și mai ales greu pentru o domnișoară tinără. Și dacă totuși el a fost jucat în chip atât de strălucit, precum de faptă a fost, aceasta este netăgăduit vrednicia d-șoarei *Letiția Roșca*, și este o mărturie tare, despre frumoasa pricepere ce domnia-ei o are pentru jocul greu teatral, știind să se închipue și pună în stări sufletesti străine de ale d-sale. D-șoara Roșca 'și-a jucat întreg rolul spre cea mai mare mulțumire a publicului, care mirat de un joc atât de firesc și plăcut, fiecare scenă

Din capul locului trebuie să o spunem, că publicul din Sibiiu, care are privilegiu zi de zi să fie la teatru și să vadă jucând acolo teatraliști pricepuți, meșteri, are gust înalt, bine cultivat și în privința teatrului, și așteptările lui nu sunt nici mici, nici puține, pentru-ca punându-te să joci în fața lui, să-l poți mulțumi.

Dar' chiar această împregiurare slujește cu atât mai mult spre cinstea trupei de tineri români care Dumineca trecută, s'au înfățișat pe scenă, și cu jocul căroră publicul ales sibiiian s'a declarat deplin, peste așteptare mulțumit!

Vom pomeni pe rînd pe jucători, descriind după putință rolul (partea) fiecăruia.

Rolul de căpetenie și cel mai greu, a fost negreșit al Madamei Michaud (cetește Mișo), o văduvă cam bătrână, bogată, dar' mărginită la pricepere. Dînsa are o nepoată, pe care, în înțelesul dorinței din urmă a răposatului ei soț, are să o mărite după vr'un domn mare, după vr'un baron, căci parale sînt, și nepoata-i frumusecă. Fata și are doi pețitori, pe doi baroni, cari stau tot lângă

Mărturisiri prețioase.

Este ne mai pomenită prostia ce își are adăpostul în capetele Ungurilor ajunși a conduce această țeară! Ei o știu tot așa de bine ca și noi, că Unguri în această țeară nu sunt decât ceva peste 6 milioane, ear' Ne-unguri (Români, Slovaci, Sârbi, Nemți, Croați și alții) sunt vre-o 11 milioane! Și totuși ei nu vreau să recunoască că această țeară ar fi o țeară așa zisă „poliglota“, adică locuită de mai multe neamuri, cari vorbesc multe limbi, ci țin orbește la aceea, că această țeară e numai unguerească! Ear' dacă noi le arătăm și le strigăm în urechi că și noi trăim, dacă ne mișcăm și-i scuturăm, ei ne vîd, dar' nu se îndură să se trezească din dulcele lor vis, ei visează mai departe, ori cred cel puțin că ei sunt mai mulți, și noi mai puțini, că ei sporesc, ear' noi scădem, până cu vremea noi ne vom stinge de tot, și ei vor rămâne singuri, la largul lor, fericiți.

Curat nebuni.

Le e însă rușine de lume să o cam spună aceasta, dar' câte-odată îl scapă gura pe câte un sărac mai rău amețit și zice câte-o vorbă care vinde toate gândurile celorlalți nebuni, mai șireți ca el.

Așa a pățit-o în zilele acestea „Kolosvár“ din Cluj, foaie plătită de guvernul din Pesta. Ea s'a scăpat de-a scris, vorbind despre noi Români și celelalte neamuri nemaghiare, următoarele:

„De geaba am mică censul (adecă ar schimbă legea de alegeri de deputați), ca astfel număr mai mare de alegători români să poată ajunge la dreptul de alegător; degeaba am aplica unele părți ale legii de naționalități dovădite ca „primejdioase“ (pentru-că ne dau și nouă oare-cari drepturi); degeaba am mulțumit câteva cereri mai blânde ale alegătorilor, căci sfîrșitul acelorora n'ar fi pacea atât de mult dorită, ci aceea, că inimizii neîmpăcați ai maghiarismului ar pune mâna pe mai multe arme pentru dărîmarea statului!“

Adeca o spune pe față, că stăpânii sei prost lucru ar face când ni-ar da și

nouă dreptul de alegători, pe care îl au Ungurii din Ungaria, ori dacă legea ar aplica-o, — să-și iee mai bine gândul dela astfel de lucruri și să meargă înainte pe drumul apucat al mișelilor!

Și mai la vale:

„Ohestia (pricina) națională nu se va deslega nici cu ajutorul agitatorilor, nici luând în socotință programul (cererile) lor. „Tribuniștii“, „Dreptăștiștii“, „Șerbanistiștii“ nu pot să aibă nici un rol în deslegarea acestei certe. Nu ne rămâne deci altceva, decât să aplicăm față cu ei zicala „străbunilor“ lor adoptați: Si vis pacem, para bellum! (de vrei pacea, pregătește-te de răzbel!)

„Dacă îi vom nimici, va fi pace; până atunci nu!“

Eată, fraților Români, o vorbă mare, scăpată din gura unui amețit din Cluj, dar' însemnați-vi-o bine, că ea nu e o minciună, ci e un adevăr ce-l poartă el și toți frații și mai marii sei, pe inimă!

Ear' noi acestor îndrăsnețe provocări, să le răspundem cu aceleași vorbe: „De voim pacea să ne pregătim de război!“ Să ne punem cu toate puterile pe lucru, să ne înarmăm deocamdată cu armele științei, culturii și luminei, îngrijind și de o înaintare repede spre bunăstare, și atunci, teama să nu avem de amenințările unor capete descreerate!

Din legile noastre.

— Legea despre economia de câmp. —

Cap V.

Despre drumurile obștești de rozoare.

§. 36. Drumurile de rozoare (adecă cele trase printre tablele de avere, pe hotarele comasate), sînt făcute pentru aceea, ca în lipsa altor drumuri să poți străbate la singuraticile părți (proprietăți). Întrucât drumurile prescrise de §. 1. din întâiul articol de lege din 1890 nu ar fi mulțumitoare în privința aceasta, când cu comasarea are să se țină seamă de croirea alor astfel de drumuri! Dacă însă comasarea s'a făcut și drumurile de rozoare nu s'au tocmnit de așa, ca fiecare să poată străbate pe ele până la averea sa, atunci la cererea celor in-

teresați (celor-ce au lipsă), comuna e datoare să facă și acolo unde lipsesc.

§. 37. Pentru facerea însași a drumurilor de rozoare (pe unde s'au croit) și pentru ținerea lor în bună rîndueală, primăria comunală are răspunderea. Cheltuelile facerii ori ale reparării acestor drumuri, dacă altă rîndueală nu s'a făcut, le poartă aceia în folosul cărora s'au făcut și se susțin, și anume fiecare în asemănare cu mărimea averii lui.

Dacă primăria comunală nu poate ajunge la înțelegere cu oamenii în privința împărțirii cheltuelilor, atunci va hotărî judecătoria.

§. 38. Posta poate umbla pe drumurile de rozoare, fără-ca pentru aceasta statul să fie dator a ajuta și el la facerea ori repararea acelor drumuri. Ba să pot ridica pe ele și stîlpii de proptire de care ar fi lipsă la întocmire de folos obștești (spre pildă stîlpii de telegraf și altele).

§. 39. Dacă comuna are lipsă de nouă drumuri de rozoare ori de lărgirea celor-ce sînt, și nu poate ajunge la înțelegere cu proprietarii pămînturilor pe unde ar vrea să le facă, poate să-i exproprieze (să le răscumpere pămînturile de tot, și ei trebuie să le dea). La expropriare se va urma după rînduealile articolului de lege 41 din 1881, cu adausul că îngăduința de-a expropria pe oameni, trebuie să o fi dobândit primăria întâiu la de ministrul de agricultură.

§. 40. În treburi de despăgubire la tăierea de nouă drumuri, s'au la lărgirea ori strămutarea celor-ce sînt, e chemată a hotărî judecătoria de posesiune (la tribunal), care va țină seamă de articolul de lege 41 din 1881.

§. 41. În fiecare comună trebuie să se anumească acele drumuri, pe cari vitele cornute, caii, porcii și oile pot fi mnate slobode.

§. 42. Acele drumuri de car ori căi de picioare, care s'au bătut de oameni fără învoirea stăpânului pămîntului pot fi oprite prin cel-ce are pămîntul, ear' la cererea lui, întâia instanță e datoare a face să se publice această oprire atât în comună cât și în cele învecinate.

Cap VI.

Despre grădinile de pomărit și sădirea de arbori.

§. 43. Comunele sînt îndatorate, ca, după mărimea hotarului și a drumurilor ori locurilor ce trebuiesc sădite cu arbori ori pomi, se țină o grădină de pomi (sadniță de pomi și arbori) care să fie cel puțin de un pătrar de

a dînsei, o acoperia cu adevărată furtună de aplause, rechemându-o în fața sa, drept semn al plăcerii de obște. Eroina teatrului din această seară, a fost, judecând atât după desevrșirea jocului, cât și după greutatea rolului seu, negreșit d-șoara *Letiția Roșca*.

D-șoara *Lucreția Popescu* a avut să joace pe tinera Victorina, fată frumoasă și bine crescută. Înamorată de tînărul dela bal, care e însuși sculptorul mătușei sale, dînsa are clipe de sguđuitoare stări sufleteste, când, de pildă, pe neașteptate, el vine la casa lor, ca să facă, potrivit tocmelei, chipul mătușei ei. Ea se cutremură în tot sufletul de bucurie și mirare vîzîndu-l, precum se cutremură și atunci când el, în o ceartă cu unul din cei doi baroni pețitori ai dînsei, trebuie să plece la duel (bătae). Ea isbucnește în plîns nebun, rugându-l că de dragul ei să se lase de gândul de a să bate, că moartea lui ar fi și moartea dînsei, — și toate aceste întîmplări mișcătoare, odată triste, desnădăjduite, altă-dată de înaltă bucurie, au fost jucate de d-șoara *Popescu* cu multă pricepere, în chip

firesc, și cu simț. Publicul o a răsplătit prin vii aplause, și a primit și un buchet de flori.

D-șoara *Agnes Cristea* a avut să joace în chipul unui flăcău junișan, ajutorul sculptorului, ce a venit la Madam Michaud să-i facă chipul. Rolul acestui flăcău tînăr, numit *Risotto*, e din alcătuirea sa foarte drăguț și comic (stîrnitor de ris). E un băiat șiret și cuminte, hotărît și îndrăsneț totodată, și neastîmpărat ca argintul viu. Se vîră peste tot locul, trage cu urechea și minte în chip drăguț, și înșeală pe cei doi tineri baroni, de care apoi în chip ștregăresc își bate joc! D-șoara *Cristea* a isbutit a juca de minune bine acest rol. D-sa prin gingășia și chipul nimerit al jocului, a stîrnit foarte mult haz și plăcere, pentru ce a și fost răsplătită cu însuflețite aplause!

D-șoara *Elena Cunțanu* a avut să joace în chipul de soră a unuia dintre baronii pețitori. N'a avut rol mare, dar destul de gingaș, și spre lauda d-ei fie zis, 'l-a priceput pe deplin și a învins greutățile ce a întîmpinat avînd să se prefacă în o domnișoară din casă mare, dar' trecută de ani.

D-șoara *Aurelia Hensel*, a avut un rol foarte mic, și pe care 'l-a jucat spre deplină mulțumire.

Domnul *Ioan Russu* a jucat în chipul sculptorului (Daniel Perin). Înfașșa pe tînărul frumos, cu simțeminte frumoase, darnic și deștept, care cucerește inima ficei Madamei Michaud, nu prin titlul lui de nobil, căci nu e, ci prin nobleța sufletului lui, învingînd astfel pe cei doi feciori de baron. Dl Russu 'și-a jucat partea spre obștească mulțumire.

Domnul *Ermil Borcia* a avut chipul baronului Marsal, un tînăr fricos ca un iepure, și mărginit, ce măimuțește în toate pe ortacul seu, Tournois, celalalt pețitor. Este al doilea rol comic al piesei, și greu de jucat. Dl Borcia însă 'l-a știut înfașșa cu multă măiestrie, fiecare cuvînt, eșit din gura d-sale, stîrnind un hohot de ris în întreagă sala. A fost la culmea chemării. A mulțumit desevrșit pe public.

Domnul *Ioan Moța* e al doilea pețitor al Victorinei, un tînăr nobil, mai umblat prin lume ca Marsal, mai curagios, dar' tot cu puține cunoștințe, toată puterea simțindu-'și-o în vîrful

jugăr catastral de mare. Comunele unde nu este o astfel de grădină, sînt datoare, în timp de un an dela intrarea în viață a acestei legi, să numească locul de grădină și să iee măsurile de lipsă pentru aducerea ei la ființă. Intrucât cutare comună ar fi a să scoate de sub îndatorirea aceasta, sau a se da voie să se întovărășască mai multe laolaltă pentru a ține o grădină, are să se hotărăască judecătorește.

§. 44. Primăria comunală e datoare să poarte grije de înființarea și susținerea grădinilor de pomi, precum și de păstrarea în bunăstare a pomilor ori arborilor puși pe marginea drumurilor ori în alte locuri publice (obștești). Cu îngrijirea de grădina de pomi, dacă nu e ori nu se poate ține un grădinar anume, poate fi încredințat învățătorul sătesc, dându'-i-se o resplată potrivită. Unde sînt mai mulți învățători, acela e a să încredința cu îngrijirea de grădină, pe care îl va alege reprezentanța comunală (sfatul primăriei).

§. 45. Îngrijitorul grădinei de pomi e dator să dea învățătură practică (adecă arătându-le), tuturor băieților obligați a umbla la școală, după planul de învățământ și îndrumările venite dela ministrul învățământului în înțelegere cu cel al agriculturii.

§. 46. Mai marii judecătorești stătorese prin regulament anume făcut, că în ținutul lor, care fel mai bun de pomi și arbori să se sporească și cultive prin școală, și că pretutîndeni unde pământul e bun și le prieste, unde să cultivă mătășă, ori ar fi bine să se înceapă cultivarea ei, acolo să se pună o deosebită îngrijire pe prăsirea și înmulțirea frăgarilor (duzilor). Unde se cuprind oamenii cu împletirea de corfe ori coșare, e a se îngrijii de sporirea nuelelor de împletit.

§. 47. Mlădițele dobândite din școale de pomi, slujesc în linia întâie pentru sădirea locurilor numite în §. 13. și 14., mai departe pentru înțepenirea locurilor nășipoase alunecătoare, pentru păzirea țermurilor primejdii de ape, apoi pentru plantarea cu arbori a marginilor drumurilor, a ulițelor, a piețelor, precum și pentru sădirea cu arbori ori pomi a pășunilor sătești.

Mlădițele ce întrec și primăria nu are unde le mai folosi, poate să le vîndă locuitorilor comunei, cu prețuri nu mari, și anume în linia întâie să vîndă acelora, care le-ar folosi pentru sădire lângă drumul ce trece pe lângă pământul seu, ori pentru înțepenirea unui loc nășipos ce-l are, ori pentru păzirea unei mar-

sabiei, fiind un bătăus (duelant) încrezut. E însă zgârcit și nu e nici el în stare să câștige inima Victorinei. Rolul a fost greu, nefiind alcătuit de așa ca să stîrnească ris ori să facă mare plăcere. Dl Moța l-a jucat însă spre mulțumire deplină.

Dl *Ilariu Banciu* a avut ear un rol foarte mic, pe care l-a jucat în chip mulțumitor.

La sfîrșitul comediei, jucătorii au fost repeți chemați încă pe scenă, în fața publicului prin vii și furtunoase aplause. Toți s'au dus acasă încântați și mulțumiți. A fost atîta lume, că marele teatru nu a mai cuprins-o. Mulți s'au întors nemai aflînd loc.

După teatru a fost o întrunire la restaurantul „*Pankiewicz*”, unde dl profesor *Dima* a felicitat pe tinerii jucători pentru isbînda frumoasă, ear' dl *Russu* a mulțumit publicului pentru spriginul dat.

După o petrecere de 2—3 oare, s'au împrăștiat apoi toți pe acasă, veseli și plăcute aduceri aminte ducînd despre această seară frumoasă.

Frier.

gini de pământ al seu, primejdii de apă, și așa mai departe, ear' ce mai întrece și peste aceasta, să poate vinde ori-cui.

Venitul dobândit din vinderea de mlădițe, poate însă fi folosit numai tot pentru școala de pomi!

§. 48. Dacă în oare-care comună, locul numit pentru școala de pomi nu să aduce în rîndueală în vremea prescrisă de §. 43. s'au dacă grădina s'a dat uitării și negrijii, și comuna nu o aduce în rîndueală nici după un an dela provocarea (porunca, dojenirea) ce i-se va face de mai mari, atunci cei chemați au se aducă în rîndueală școala de pomi, pe cheltueala primăriei ce nu-'și face datorința.

§. 49. §-ul de lege 134 din I-ul articolu din 1890, care prescrie ca pomii să fie puși la cel puțin jumătate metru dela marginea din afară a locului, și pe 15 metri unul dela altul, se nimicește!

Mai marii judecătorești au să hotărăască și aceea, cari drumuri în cîtă vreme și cu ce fel de arbori să fie sădite, că să fie arborii sădiți pe trupul însuși al drumului, ori afară de el, și la ce depărtări să se sădească, chiar și pe drumurile de țeară.

SCRISORI.

Un preot nevrednic.

Hașag, Februarie 1895

Onorabilă Redacțiune!

Comuna noastră Hașag e amestecată cu Sași, care au avere încă tot mai multă ca noi Români, dar', mulțumită Cerului, că azimâne vor fi întrecuți Sașii și în avere. Avem foi, avem oameni cu carte, așa încât poporul sub preoții nostri de mai nainte a adus pe Sași la locul lor, azi sînt Români mulți în antistia comunală și în comitetul comunal.

Și cu durere trebuie să o mărturisim, că dacă aveam preot harnic, azi eram domni deplini în comuna noastră. Ne aducem aminte de harnicii preoți ai nostri de mai nainte, cum a fost *Clemente Nicula*, azi preot în *Slimnic*, sub a cărui înțeleaptă conducere am cumpărat curte parochială cu case frumoase, am reparat sf. biserică, am cumpărat unele pămînturi pentru biserică, am făcut un fond frumos spre a crește în folosul sf. biserici, și altele. În cele politice am luptat de am adus notar și de român, am reeșit de am fost noi mai mulți și în comitetul comunal, și toată antistia am format-o din Români.

Acum sînt 7 ani de cînd poporul nostru gr.-or. a ales pe on. domn *Aron Cotruș* de paroch și ne-am pus toată încrederea într'însul, dar' foarte rău ne-am înșelat și plini de amărăciune o spunem, că are o purtare foarte slabă. Eată probele:

La o alegere de antistie comunală ne-am adunat toți Români în frunte cu parochul gr.-cat. *Nicolae Pop*, și ne-am sfătuit cum să reeșim față de Sași și am rugat și pe preotul nostru să vină între noi să ne înțelegem, dar' nu l-a văzut nime până la cancelaria comunală, unde a stat la o parte și la urmă 'și-a dat votul candidatului de sas, pe cînd toată suflarea românească care a avut dreptul, a votat pe un Român, care a și reeșit cu 3 voturi! Chiar protopretorul l-a rușinat pentru aceasta! Ear' noi ne-am amărit cu toții până în suflet! La alegere de comitet comunal ear' s'a împreunat cu Sașii și a și ademenit pe vre-o câțiva Români slabi și pe Țigani, ca să voteze cu Sași, că le lasă mierța de cucuruz! Trece printre Români pe stradă sau unde se află, ei îl salută, însă dînsul nu zice nimica. Dar' de cumva întâlnește vre-un Sas de departe îi dă binețe cu „Gut Morgen“.

Mai mult: pe bieții Români i-au arătat cu pără la pretor că țin adunări seara, că ceteșc foi și alte secături! De cînd e aici de 3 ori am făcut schimbări în comună cu antistia, cu comitetul și dînsul totdeauna a ținut cu Sașii, și ne-a smintit că azi nu mai sîntem noi mai mulți în comitetul comunal!

A fost lipsă de notar, și noi ne-am pregătit să alegem notar Român ca înainte, și așa se și întempla, dacă la schimbarea comitetului intrau încă 5 Români, la ce am fost împedecați de acest popă nevrednic.

Dar' să vedeți, dle redactor, ce a lucrat parochul nostru în trebile bisericii și școalei. Biserica e înglodată în datorii; am luat 300 fl., împrumut dela ven. consistor, ca să reparăm biserică, preotul i-a apucat la mână și i-a mîncat, și datoriile stau, ba tot cresc, ear' seamă nu vrea să dea nimeni!

Pe poporeni cei mai de frunte i-a scos din comitetul parochial și l-a înlocuit cu oameni fără carte.

De 7 ani nu a făcut socotelile bisericii, așa că noi nu știm cum stăm.

Fiind lipsă de o școală nouă potrivită timpului de azi, ne-am înțeles cu frații gr.-catolici, am cumpărat curte în fruntea comunei și am hotărît ca în curînd să ne apucăm de

Poesii populare.

Din Livezeni

culese de *Constantin Dima*, inv.

Auzit-am auzit,
Că se suce-o moară 'n vînt,
Macinînd numai urît,
Dar' să cred c'ar fi așa
M'aș duce și eu la ea:
Pe urît l-aș măcina,
Mai mărunt ca făina!...

Pe dealul lui Frăgețel
Merge dorul măruntel.
— Und' te duci tu, dorule?
— Pân' la voi, puiuțule.
— La noi după ce mai vii,
C'a venit urîtu 'ntăiu,
Și s'a pus la căpătăiu —
La poticareș m'am dus
Poticareșu 'mi-a spus:
Că leacuri de urît nu-'s,
Că leacu urîtului
E 'n fundu pămîntului,
Că urîtu n'are leac
Numai scîndura de brad,
Și-un gorun mare la cap.

Din Căianul-mic

culese de *Cînda-păitil*, plugar.

Cătu-i țeara și Ardealul
Nu-i focior ca Boholteanul,
Nici în față vederos
Nici la port așa frumos!

Câte fete Boholtene
Toate-'s flori și vioarele,
Toată țeara de-'i umbla
Fete-așa nu-'i mai afla!

Frunză verde brusture
Unde mergi, he, Nistore?
Merg la cărcîma din pădure
Doru puicil să mă fure,
Că-i cărcîma pe două bărne
De beau vin și mînănc pîne
Cu trei mîndre lângă mine!

Mîndra-i albă ca tulpanul, —
Trecu 'n dragoste și anul!
De un an și două luni,
Mă porți, puică, cu minciuni.

edificarea ei; preotul nostru numai odată a fost în adunare cu noi și atunci ne-a stricat, învățând pe unii oameni debălațați ca să nu asculte de noi, că nu e lipsă de școală, ba și-a adunat la casa sa și li-a spus că să nu plătească nimica pentru școală, căci care este e bună, deși de repetite-ori am fost îndrumați din partea mai marilor politici să ne facem școală, că de nu pe cea veche ni-o închide.

Ne-am plăns la mai marii noștri bisericesti din Sibiu, ni-au spus să fim liniștiți că se vor îngriji de noi nesmintit, dar' nici albă nici neagră, răspuns n'am primit.

Așa stăm noi și trebile noastre bisericesti și naționale în Hașag!

Ai onoratei redacțiuni stimători:

Ioan Blotta, Ioan Oltean, Ioan Fraticiu jun., Ioan Belasco, Ioan Stosa, Ioan Dordea, Stefan Dadog, Ioan Opriș, Ioan Balușa, Vasile Bichiș.

Un răspuns.

Vica, Februarie 1895.

Onorată Redacțiune!

La notița din cronică mult prețuitei „Foia Poporului” nr. 6 a. c. de sub titlul: „Un preot scăpătat”, dați-mi voe a vă răspunde ceva: Neadevăr grăește corespondentul când zice că dl preot Ioan Iacob oprește pe dascălul său să cetească „Tribuna”, căci doar' părintele Iacob însuși e abonent al „Tribunei”, pe care o cetește în tovărășie cu dascălul său, dându-i acesta în schimb „Foia Poporului”.

De aci se mai vede și aceea, că părintele Iacob nu trăește în ură cu dascălul său căruia zice dl corespondent că ar fi făcut recurs să nu fie salarizat cu 300 fl. Din contră cele 2 școli din parochia sa, care și ele tot sub conducerea sa s'au ridicat, aveau învățători plătiți cu 300 fl. încă înainte de a se pomeni legea care poruncește salarizarea învățătorilor cu 300 fl.

Școala din Vica are și un fond de 60 fl. care se administrează prin epitropi și din ale cărui venituri se cumpără cărți pe seama școlărilor săraci. Toate acestea la stăruințele dlui preot. Eată dară ce adevăr a grăit dl corespondent, trăgând la îndoeală simțul național al părintelui Iacob. Din parte-mi aș dori că simțul și iubirea neamului său pe care le are dl preot Ioan Iacob să le aibă toți Românii, că bine ne-ar fi!

Petru Jujan, învățător.

Un pas înainte.

Geoagiul-de-Jos, Februarie 1895.

Dle Redactor!

În Geoagiul-de-Jos, s'a înființat acum de curând un cor alcătuit din preoții și învățătorii din Geoagiul și giur. Conducerea corului o are dl preot Danil Popp. Scopul corului e îndoit. Întâiu a întemeia un cor în Geoagiul, deocamdată din preoți și învățători, care la timpul său vor pute fi înlocuiți prin alte persoane, toate din Geoagiul, a doua, ca preoții și învățătorii din giur, care fac parte din cor, cu o cale să învețe și ei cum e a se alcătui și conduce un cor, ca apoi să încerce și ei, fiecare în satul său, a înființa și conduce cor de țerani.

Membrii corului din Geoagiul sunt: Danil Popp, preot în Geoagiul, ca conducător; Sabin Safta, învățător în Rapoltul-mare; Simion Filimonescu, preot în Ringet; Iosif Bogdan, preot în Mada; Nicolau Maniu, preot în Băcăinți; Vasile Glodean, preot în Ardeu; Octavian Săbău, preot în Bozeș; Teofil Crișan,

învățător în Băcăinți; Vasile Botean, inv. în Geoagiul; Avram Bucur, inv. în Ringet; Aron Bucur, inv. în Homorod și Anghel Filimonescu, econom în Ringet.

Ca întâie probă despre ceea ce poate, corul acesta a dat în Geoagiul un concert împreună cu joc, la 2 Februarie a. c., care a reușit strălucit.

Programul concertului a fost: „Serenada”, de Marchner, cântată de cor; „Veniiți fraților”, de D. Cunțan, cântată de cor; „Negustorul și nărodul”, dialog de Th. Speranță, predat de Sabin Safta și Vasile Botean; „Coroana cufundată”, de Bönicke; „Sum soldat”, de G. Dima, cântată de cor; „Buchetul”, solo, cântat de D. Pop; „Hai în horă”, de G. Dima, cântată de cor; „Pe tine te laudăm”, duet, cântat de O. Săbău și D. Pop.

Concertul a reușit deplin. Atât cântarea corului, cât și a singuraticilor a mulțumit de tot pe ascultători.

Dee D-zeu ca pilda aceasta să fie urmată și de alții din alte părți, ca să ajungem cât se poate mai iute la o lățire și înaintare a corurilor noastre românești. S. din Z.

Bravă hotărîre.

Husmezeu, Febr. 1895.

Onorată Redacțiune!

Poporul român din comuna Husmezeu (com. Solnoc-Dobâca) s'a trezit din somnul de care fusese cuprins, și la îndemnul și sfatul dlui preot, a luat următoarele hotărîri:

I. A făgăduit sărbătorește și dat în scris, că nici unii nu vor mai merge la alegeri de deputați, precum au făcut în anii trecuți, când parte din neștiință, parte din lăcomie s'au dus la urnă, prin ce se abăteau dela hotărîrile naționale ale neamului nostru.

De acum vor fi ascultători și supuși mai marilor noștri români, vor ruga pe Dumnezeu pentru sănătatea lor și învingerea dreptății!

Au hotărît mai departe ca să nu se lase mai prejos de alții nici cu darea de slujbe pentru iubiții întemnițați! Până acum au dat liturgii următorii: Veronica Mihalyi, Aurelia Rotariu, Ioan Moldovan, Anica Mihalyi, Anuța Rus, Moldovan Precup, Petruș Vasilie, Ileana Mihaila, Caprian Craciun, Mihaila Todor, Mihaila Vasilica, Catina Mocan, Floare Coman, Nastasia Ștef, Moldovan Dănilă, Ștef Pantelemon, Nemeș Sina, Moldovan Ioan al lui Maxim, Mihailă Nicolae, Poptelecan Dănilă, Gîrda Mașteiu, Mihailă Demetriu, Coman George, Mihailă Vasilica (Campanul), Mihailă Iosip, Ileana Pop, Nastasia Turuian, Veronica Siuteu, Mihailă Cosma, Mihailă Indreiu, Mihailă Simion, Mihailă Ștefan, Mihailă Todor a lui Cosma, Siuteu Ananie, și Cuibancan Toma, Ștef Ioan a lui Pamîl, Muntean Anisie cu 7 văduve vor ajuna toate Vinerile din postul mare în 5 ani!

Au hotărît a ține în tot anul ca o sărbătoare de aducere aminte, ziua în care au fost osândiți iubiții noștri români, și alte lucruri multe s'au stîrnit în acest popor cu un foc și dor de care se știe însufleți poporul nostru românesc.

Pentru scumpii întemnițați.

Au mai dat liturgii pentru iubiții noștri întemnițați din Seghedin și Vaș.

— În Câmpuri a dat la 19 Febr. liturgie, Ioan Neicu, cantor, și soția sa.

— În Slimnic următoarele brave femei: Victoria Nicula, Lucreția Nicula, Silvia Nicula,

Susana Isdraila, Ana Georgean, sodală de cojocar, Eilsaveta Isdraila, Maria Masca, Ana Nan, Stana Cinazan, Paraschiva Nan, Maria Tatu I. Nicolae Maria Tatul I. Ioan, Gafia Popa, Susana Nan, și Susana Masca.

— În Săliște (I. Sibiu) s'a dat în ziua „Întimpinării Domnului” de către femeile: Paraschiva Neamțu, Elena Simonetti, Maria Țintea, Ana Rădulescu, Dobra Comănicu, Maria Vălcu, Paraschiva Bucșan, Marie Pătruțu, Maria Văsiu, Ana Cojocar, Susana Hurdu, Marie Jurju, Elena Oprean, Maria Dubenschi, Ana Șoima, Ana Buzdughina, Raveca Stoia, Ana Hanciu, Neagă Muntean, Maria L. Văsiu, Ana Ciucuru, Ana Simonetti, Stana Muntean, Ilie Neamțu, Ioan Verman.

— În Apoldul-mare au dat liturgii: Ion Sirbu, Maria F. Sirbu, Maria W. Sirbu, Maria F. Sirbu, Rafila Sirbu, Ana I. Iridon, Maria I. Iridon jun., Maria D. Iridon com., Maria Dionisie Iridon, Maria Don Iridon, Maria G. Iridon, Istina D. Iridon, Susana I. Albu, Salomia D. Albu, Ana I. Albu, Elena P. Albu, Istina D. Albu, Ana Sofron Lazăr, Istina D. Lazar, Ana Sofron Lazăr, Ana I. Lazăr, Sofie W. Lazăr, Ana W. Moga sen., Maria W. Moga jun., Elisaveta I. Moga, Marie W. Dragomir, Ana N. Dragomir, Ana S. Ivan, Maria D. Ivan, Paraschiva I. Fleșeru, Susana I. Părău, Sofia Popoviciu, Ana F. Bălțean, Maria I. Muntea, Maria S. Ivan, Ana D. Moga, Ana Muntean, Ana I. Muntean, Paraschiva D. Vasăiu, Marie Jutariu, Ana A. Muntean, Marie Vasăiu, Ana I. Vasăiu.

CRONICĂ.

Prigoniri nebune. Țeranul Ioan Topală din Agadici, a fost pedeptit cu 8 zile arest de către solgăbirul Oraviței, pentru-că a adunat bani pe seama monumentului lui Iancu. Bravul țeran ne scrie însă foarte însuflețit și spunând că nu-i pare de loc rău de aceasta!

— Din Abrud se scrie, că la 7 Martie n. a fost citată la judele de acolo, d-na Letiția Stoica n. St. Șulufiu pentru-că a adunat lucruri de mână pentru tombolă. Întrebată fiind a recunoscut, cu românesc curagiu că da, a adunat și primește răspunderea, pentru aceasta. D-na Stoica vestind „Tribuna” despre aceasta încheie scrisoarea zicând: „Voiu primii și eu osânda cu drag, și voiu urma cu plăcere surorilor mele din Rodna-veche!” (cari, precum știm, au fost și dinsele pedepsite pentru același lucru). Bravă Româncă!

La temniță. Este știut, că redactorul ziarului „Dreptatea” din Timișoara, a fost osândit într'un proces de presă, pentru 22 articoli laolaltă, la doi ani închisoare de stat. Făcând recurs la Curie, Curia i-a respins, sâptămâna trecută, recursul, și așa în curând va trebui să-și înceapă pedeapsa.

Petreceri reușite. Din Chitighaz ni-se scrie, că la 28 Ianuarie au dat coriștii de acolo o petrecere, care a fost însuflețită și a adus un venit de 56 fl. 71 cr. Au fost de față și coconițe de unghur și și-au petrecut foarte bine, — dar jupânul birou, Român, nu; el a mers numai la petrecerea cea uugurească! Nu porți și pîteni, jupâne primareș?

— Din Ghichisni ni-se scrie, că la 17 Febr. a fost și acolo o petrecere populară împreună cu joc. La petrecere au luat parte poporul în număr frumos, și mulți domni. Petrecerea a fost însuflețită și a ținut până în ziua albă. Mai mulți domni au binevoit a

plăți și peste prețul de intrare. Venitul întreg a fost de 79 coroane, din care substrăgându-se cheltuielile a rămas un venit curat pentru școală de 53 coroane și 72 bani. Pentru comitet, mulțumește tuturor celor-ce-au spriginit petrecerea, Z. Perhaița, preot.

— Comitetul parochial din Bozovici a dat la 24 Febr. v. o petrecere pentru sporirea averii corului bisericesc. Petrecerea s'a ținut în „Casina Română“ din Bozovici, și a fost bine cercetată. Au fost și mulți domni străini veniți de departe. Cu părere de rău însemnăm și aceea, că cea mai mare parte dintre membrii comitetului parochial și dintre coriștii corului bisericesc nu au luat parte la această petrecere, ci s'au dus la alte petreceri, deși dl preot i-a rugat chiar în s'fă biserica să iee parte.

Omorât de rachi. Din Varșand ni-se scrie, că la 31 Ianuarie, un econom de acolo mergând cu căruța, și căzută fiind zăpadă că nu se prea putea vedea bine drumul, ear' omul fiind căm „gustat“, — a greșit drumul pe un pod, de s'a răsturnat căruța și a căzut sub ghiață și a doua zi l-au aflat mort. De era treaz însă nu i-se putea întâmpla această nenorocire.

„Foaia de Dumineca“. Sub titlul acesta se tipăria în Timișoara, o foaie de forma foil noastre, și eșind odată pe săptămână. De o săptămână însă ea a fost oprită de-a se mai tipări, pentru-că nu pusesese cauția de lipsă (chezeșie de bani, de 2500 fl.) la tribunal, cum are și a noastră depus. Ear' pentru-că a fost tipărită fără cauție, redactorului ei, dlui V. Branisce, i-se va face proces.

Din Maier primim din partea dlui Dănilă Sânjoan, notar comunal, o scrisoare, prin care desminte vestea dată și de noi în nr. 7 după „Tribuna“, că d-sa ar fi fost pirtorul adunătoarelor pentru tombolă. Luăm cu veselie notiță despre această declarație a dlui Sânjoan.

„Olteana“, banca din Viștea-inferioară a hotărât sporirea capitalului ei dela 20.000 coroane, la 40.000 coroane. Cei-ce ar dori să se facă acționari (membri ai băncii) să se adreseze direcției băncii și vor primi îndrumările de lipsă.

Mulțumită. Locuitorii comunei Pianul-superior, ținători la biserică din jos, ne ținem de datorință a aduce vrednicului nostru episcop Ioan M. Vulc și pe această cale calde mulțumiri pentru facerea unui podișor (cor) în sfânta noastră biserică din jos, unde în timpul liturghiei, băieții de școală s'au poată cânta în ticnă răspunsurile la liturgie. Podișorul l-a costat pe dl Ioan M. Vulc 200 (două sute) fl. v. a.; pentru care frumoasă și creștinească faptă rugăm pe Părintele ceresc se-l țină mulți ani în mijlocul nostru! În numele parochienilor: Vasilie Oana, preot gr-or.

— În Cunța s'a dat în 8 Ianuarie o petrecere populară ce a reușit foarte bine, a cărei venit s'a dăruit fondului din care să se zidească biserică. Au încurs de tot 30 fl. 15 cr.; au fost cheltueli 5 fl., a rămas venit curat 25 fl. 15 cr. Comitetul parochial aduce mulțumită și pe această cale, celor-ce au binevoit a dăruit câte ceva în acest scop. Pentru comitet:

Ioan Petrașcu preot.

Convocare. „Reununea cercuală a învățătorilor Români ort. din protopresbiteratul

Radnei“ își va ține adunarea sa în înțelesul hotărârii luate în adunarea dela 10/22 Noembrie 1894, la 9/21 Martie a. c. la 8 ore dimineața, în școala confesională din Cuvin cu un program de 10 puncte. Se va citi o prelegere practică de învățătorul Dim. Popovici din Cuvin, una de dl Protașiu Givulescu din Soborsin, aita de dl Damaschin Medrea din Ilteu, se va da seamă de starea cassei și a bibliotecii, și altele. — La această adunare s'unt poftiți toți învățătorii din protopresbiteratul Radnei, precum și binevoitorii școalei. Ioan Ilican, preș. Damaschin Medrea, secretar.

Mai nou.

Marți în 7/19 Martie, se va pertracta la Cluj procesul de presă pornit contra Românilor din Turda (vezi numărul 5 al „Foi Poporului“ a. c.) pentru adresa de alipire ce-au trimis-o osândiților pentru „Replică“. E cel din urmă proces pentru adresele de alipire; 16 Români vor sta pe banca acușătorilor.

Apărătorii: Dr. Tripou, Dr. G. Popescu și Russu Șirianu.

„Redacție“ și „Administrație“.

Deoarece mulți dintre cetitorii noștri greșesc, și scrisori ce se țin de redacție le trimit administrației, ear' pe altele ce se țin de administrație le trimit redacției, dăm aci de nou cuvenita lămurire despre ce e „redacția“ și ce e „administrația“ unei foi, firește pe seama celor-ce n'ar fi știind încă limpede ce e a se înțelege sub una și ce sub cealaltă.

Ca ori-și-ce altă foaie, așa și foaia noastră, are două cancelarii, una se cheamă „redacție“, una „administrație“.

„Redacția“ e cancelaria în care se poartă grije numai și numai de aceea că ce se scrie, ori ce se scrie în foaie. Aci se cetesc toate scrisorile ce s'au trimis foi cu felurite vești de prin țară, și se desleagă (resoalvă) în un chip ori altul. Se cetesc foile și se adună veștile potrivite de prin ele. Redacția poartă grije ca foaii să ese regulat, și e răspunzătoare pentru tot ce s'a scris în ea!

„Administrația“ n'are nimic cu toate acestea. Ei nu-i pasă ce se va scrie, și ea n'are răspundere pentru ce s'a scris în foaie. Ea este cancelaria în care se poartă numai și numai socotelile pentru partea materială, bănească, a foil. Ea înscrie în protocoalele cuvenite banii ce au sosit ca abonament (plată) la foaie, pregătește adresele și îngrijește ca foaia să se tipărească și să se trimită fiecăruia regulat în vremea pe cât a plătit-o. Ea este răspunzătoare numai de aceste treburi.

Tot cel-ce a trimis dară bani, și nu a căpătat foaia, ori un număr nu i-a sosit: are a scrie în treaba aceasta „administrației“.

Tot cel-ce dorește însă a trimite vești din partea locuini, ori poezii ori povești, ori a face ceva întrebare în ceva treabă ce s'a scris în foaie, are să scrie „redacției“.

Rugăm să se însemne bine lucrurile acestea și să se îndrepte cetitorii după ele când vor să ne scrie ceva.

R Î S.

Intre stăpân și servitor:

— Costache, 'mi-se pare că nu'mă cureți bine hainele....

— Se poate?

— Da. Am găsit în buzunar 50 de cruceri pe cari îi uitasem ieri.

*

— Pentru ce te-au băgat earăși în temniță, măi Ivane?

— Pentru-că am găsit ciasul stăpânului meu.

— Auzi acolo! dar' asta nu este nici o făradelege!

— Nu de nu, dar' știi d-ta, am găsit ciasornicul mai înainte de a-l fi perdut stăpânul meu.

POSTA REDACȚIEI.

Celor 7 în B.-Comloș. Nu mai revenim. În cronica cu pricina, dl preot a fost atins destul de greu, ear' D-sa a răspuns destul de frumos, fără a vătămă pe cineva. Fie dar' încheiată vorba.

Dlul Tr. B. în Bl. »Sunt aproape Paștile« — o fi, dar' lucrarea D-tale e încă departe de — a fi bună!

D-sale T. A. în Ticvanul-mic. Poezii populare cu injurături și pe ici-colo necuviincioase, nu publicăm.

D-sale I. B. în Ticv.-mare. Trimite altele mai pe ales și mai frumoase. Din acestea n'am avut ce alege.

Dlul A. B. în B.-Comloș. Repetăm, nu mai putem reveni. Te rugăm să nu mai stăruiești.

Doamnei Ioana Cucuian în Măn.-ung. Se va face la urmă o dare de seamă peste tot, de aceea nu se mai publică de unde ce s'a adunat. Mulțumită însă pentru osteneala luată, și laude bunelor dăruitoare!

D-sale Iova Bolone în Ticv.-mare. Ca simțământ național poezia e frumoasă, dar' de publicat nu se poate.

D-sale Iosif Rabor în Vrani. Poezia »Auzi buciul că sună« nu e culesă din Vrani, ci e știută pretutindenea. O alii în toate cărțile cu poezii naționale. Ar fi dar' cel puțin de prisos să o mai publicăm.

D-sale Iosif Irimie în Vrani. Fii bun trimite mai pe ales, și bucuros, dar' astea s'unt prea cunoscute.

D-sale Tr. H. în Bobota. N'avem vreme să prescurtăm. Manuscrisul nu-l mai avem. Pentru pălării, scrie lui »F. Konnerth în Sibiiu.

D-sale A. M. în Băița. Nu se poate.

D-sale Pavel Butin Boroș-ineu. Pentru poeziile naționale trimise ai ave proces. De altfel s'unt frumoase. »Romanu și Țiganu« însă, e slab versificată. Nu se poate publica.

D-sale Petru Haprian, zidar. Am trimis-o și pe a D-tale la Vaș; publica însă nu se poate.

D-sale Z. D. în Toplița-rom. Nu se poate publica. Te-ar încuia pentru ea.

D-sale Ilie Moga în Poiana. »Drăcușorii« nu-i poezie făcută nici de D-ta nici de fata dela care zici c'ai auzit-o, ci de Petru Dulfu. Nu ne mai trimiteți poezii făcute de alții și luate de prin cărți, căci e pe nimic și nu se pot publica pe numele d-voastre.

D-sale G. M. în Ozetan. Slabe. Nu se pot publica.

D-sale I. M. în Ocoliușul-mare. Gândul ce te-a îndemnat să scrii versurile trimise a fost foarte frumos. Începutul poeziei e și bun, dar' încolo schiopătează și slăbește, așa că nu o putem folosi.

Dlul G. B. în U. M. Întrebările ce ni-le pui trebuie să le știe fiecare învățător. Că n'ai normativul școlar, destul de rău, — cumpără-l. N'ajungem, nici noi pe la toate.

D-sale D. S. M.-s. Nu se poate. Faci învinuire grele și greu de dovedit. Că au fost porțile de lemne a unuia mai mari ca a altuia, trebuia protestat acolo în fața locului, și nu trebuia lăsat. Pentru ceea-ce ne scrii, ai ave un proces mare, din care ai eși D-ta învins.

D-sale G. M. în Ozetan. Slabe. Nu se pot publica.

D-sale I. M. în Ocoliușul-mare. Gândul ce te-a îndemnat să scrii versurile trimise a fost foarte frumos. Începutul poeziei e și bun, dar' încolo schiopătează și slăbește, așa că nu o putem folosi.

Dlul G. B. în U. M. Întrebările ce ni-le pui trebuie să le știe fiecare învățător. Că n'ai normativul școlar, destul de rău, — cumpără-l. N'ajungem, nici noi pe la toate.

D-sale D. S. M.-s. Nu se poate. Faci învinuire grele și greu de dovedit. Că au fost porțile de lemne a unuia mai mari ca a altuia, trebuia protestat acolo în fața locului, și nu trebuia lăsat. Pentru ceea-ce ne scrii, ai ave un proces mare, din care ai eși D-ta învins.

D-sale G. M. în Ozetan. Slabe. Nu se pot publica.

D-sale I. M. în Ocoliușul-mare. Gândul ce te-a îndemnat să scrii versurile trimise a fost foarte frumos. Începutul poeziei e și bun, dar' încolo schiopătează și slăbește, așa că nu o putem folosi.

Dlul G. B. în U. M. Întrebările ce ni-le pui trebuie să le știe fiecare învățător. Că n'ai normativul școlar, destul de rău, — cumpără-l. N'ajungem, nici noi pe la toate.

D-sale D. S. M.-s. Nu se poate. Faci învinuire grele și greu de dovedit. Că au fost porțile de lemne a unuia mai mari ca a altuia, trebuia protestat acolo în fața locului, și nu trebuia lăsat. Pentru ceea-ce ne scrii, ai ave un proces mare, din care ai eși D-ta învins.

Pentru redacție și editură răspunzător: Ioan Ciontea.

Proprietar: T. Liviu Albin.

LOTERIE.

Tragerea din 9 Martie n.

Timișoara: 90 58 32 79 13

Viena: 30 75 5 34 80

Tragerea din 13 Martie n.

Brünn: 72 87 9 80 42

ANUNȚ.

„Pădurarul“ sau „Principiile fundamentale ale științei silvane“ cu un extras din art. de lege XXXI. (legea silvanală din anul 1879) în limba română se poate procura la subscrierul în Boeşa-montană (Német-Bogsán). [1064] 1-3

Carol Porcolab,
prim-codrean.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la Institutul Tipografic:

AL X-lea PROCES
AL ZIARULUI

„**TRIBUNA**“
ȘI
O PREFAȚĂ RETROSPECTIVĂ.

Desbaterile urmate înaintea curții cu jurati în ziua de 17 Martie n. și anume: Discursul de acuzare și replica procurorului Dr. Aurel Lazar. Răspunsul și replica de apărare a dlui I. Russu Șirianul, — precum și articolul învințit și cererea de punere sub acuzare a ziarului »Tribuna«.

Prețul 25 cr. sau 60 bani.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea** numită **veterinară**. Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o explicație populară a legii amintite. În această explicație se vorbește pe larg despre pasapoarte, de târgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română populară. Cartea se numește:

Învățătorul Munteanu

împărtășește economilor cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ

și
BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De
Tormay Béla.

(134 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cumpăra dela

Institutul Tipografic în Sibiu.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune

din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

La „Institutul Tipografic“ în Sibiu se află de vânzare:

PORTRETUL

dlui Dr. Vasile Lucaciu.

Un tablou în mărime de 38×28 cm.

Prețul 50 cr.

Cel mai gustos, unicul sănătos și totodată | Unicul sănătos surrogat pentru boabe de cafe, recoscel mai ieftin adăos la boabe de cafe este: | mandat de medici pentru femei, copii și bolnavi este:

KATHREINER
GAFE DE ORZ KNEIPP.

Cel mai curat product natural
în grăunți întregi.
Falsificarea prin amestecături
decît darul imposibilul.

În fiecare loc de cãpãtat: ½ Kilo cu 25 cr.

MARKA DE TUTELĂ

8 MEDAILE DE AUR

1891-1894

Dare de seamă! Sunt de cerut și de primit numai pechete originale ca ambele „Kathreiner“

Țigla!

furnisăm din țiglarie cu fl. 10

din gările Versecz, Jassenova, Jám, Rakasdia, Oravicza și Annina cu 1 fl. pentru cărat și [190] 2-2 transport.

Jacob Kalitović și Fii**Karlsdorf.**

La scrisori răspundem cu toată prevenirea.

Institut Tipografic T. L. Albini în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călindearul Poporului

pe anul comun

1895.

Cuprinsul: Călindearul astronomic și bisericesc, cu povețe economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1895. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. Autoritățile bisericești române din Ungaria și Transilvania. — Văduvele, de Delavrancea. — Moțul și Domnul, de Ioan Vesa, învețător. — *Economic*: Ceva despre stăpîrea omidelor; Sirop de smeură și de cireșe. — *Poesii*: Cu flori cu ramuri verzi. (Dedicăție martirilor noștri) de P. Dulfu; Lupta vieții, de G. Coșbuc. — *Partea hazlie*: Oala cu lapte; Anecdote; Răspuns incurcat; Ghicitori. — Tîrgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Insetate.

Numai **20 cr.** exemplarul.

Cu trimiterea pe postă 23 cr.

Hârtie de scrisori
cu inscripția**„Totul pentru Națiune!”**

lozincea sublimă a Fetelor Române efectuează Librăria „Institutului Tipografic” în orice mărime de hârtie, cu diferite arabescuri, în cutii sau fără cutii.

Institut Tipografic T. Liviu Albini.

Foaie ilustrată pentru familie

„VATRA”

sub direcțiunea

dlor **I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc.**

Această revistă ilustrată este dirigeată de unii dintre cei mai apreciați scriitori români, cu menirea de a oferi onor. public cetitor român, cele mai bune scrieri ale celor mai talentați scriitori români din toate părțile locuite de Români.

Trebuia în sfîrșit o foaie, care să ocupe un loc de cinste pe masa fiecărei familii românești.

Nu va fi cruțată nici o jertfă pentru atingerea acestui scop; grija de căpetenie fiind a nu lăsa să se strecoare în această revistă nimic nepotrivit cu tradițiile neamului nostru și cu moravurile familiei.

Cele mai bune romane, povestiri, poezii etc. originale și alese, vor ocupa primul loc și numai întâmplător în al 2-lea rînd traducțiuni. Toate însă în cea mai curată, mai aleasă și mai frumoasă românească.

Artele, știința, recenziunile teatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, toate își vor avea coloanele speciale rezervate în această foaie, cu competență și cu onestitate redactate.

Nici viața casnică nu va fi neglijată: Sfaturi bune din punctul de vedere al educațiunii, igienii, îmbrăcămîntei, a traiului economic, felurite îndrumări folositoare economiei casei, vor fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vor fi alese pe cât e cu putință din istoria neamului nostru, copii după tablourile artiștilor noștri și a celor străini, vederi felurite din țeara noastră și de pretutindena unde locuiesc Români.

În aceste condițiuni se va prezenta onoratului public român, foaia ilustrată pentru familie

„VATRA”

ca un mărgăritor al literaturii noastre naționale, și va apăre de 2-ori pe lună adecă 24 fascicule pe an de câte 4 coale 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețul abonamentului pe un an este:

Pentru Austro-Ungaria: coroane 24. Pentru țerile Uniunii-Latine: fr. 24.

Vînzarea cu numărul: **coroane 1.10** (Austro-Ungaria), **franci 1.10** (țerile Uniunii-Latine).

Subsemnatul vă roagă să primiți cu simpatie apariția acestei publicațiuni românești, și să-i asigurați continuitatea prin binevoitorul d-voastre sprijin, abonându-vă la ea.

Abonamente se primesc și în librăria „Institutului Tipografic” Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 21.

Cu deosebită stimă:

C. SFETEA,

librar-editor. — BUCUREȘTI.

[476] 26-30

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA”

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[1963] 3 pa.

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de cîmp, mobilii etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru termîni fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1891 fl. 905,194.22	în a. 1870—1891 fl. 697.207.44
în a. 1892 „ 48,911.78	în a. 1892 „ 57,791.88
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.28
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
Suma fl. 1.045,365.05	Suma fl. 867,777.60

1,913.142 fl. 62 cr.Conform bilanțului pentru 1894 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **920.257 fl. 36 cr.****Prospecte și formulare se dau gratis.**

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Commasarea.

(Urmare din nr. 9.)

Cap. III.

Când are loc commasarea.

§. 41. (legea §. 6). Commasarea pentru hotarul fiecărei comune se se face deosebit, și aceea se se extindă peste întreg hotarul.

Nimenea nu poate fi silit, ca pentru proprietatea sa se primească desdaunare pe hotarul altei comune.

Commasarea o poate cere fiecare proprietar, și aceea se poate rîndi, dacă proprietatea acelora care cer commasare, este a patra parte din întreg hotarul pentru care se cere commasare. Pentru statorirea părții a patra din hotarul întreg servește datele darea catastrală.

Proprietățile, forurilor administrative, comunale, fundationale, școlare, culturale, și a corporațiunilor, precum și proprietatea orfanilor și acelora de sub curatelă, se compută totdeauna către proprietatea acelora care doresc commasarea.

§. 42. (leg. §. 7). Se poate ierta commasarea și fără-ca aceea se se extindă pe întreg hotarul comunal, la cererea acelu proprietar, care are a patra parte din hotarul comunei, și care avere se află despărțită ori prin semne naturale ori prin cultivare deosebită, încât voește prin aceasta a aduce o economie mai înțeleaptă.

Tot asemenea la rugarea motivată a ori-cărui interesat, în judecata care se refereste la permisiunea (îngăduirea) commasării poate hotări judecătorul, ca teritoarele mai mari din păduri, pășunat și din munți, cari deși se țin de hotarul comunei, încât nu formează părți pentru proporționare, despărțire urbanială, din commasare se fie lăsate la o parte.

În asemenea casuri judecătoria nu este legată de dorința proprietarilor, ci hotărăște după împregiurările locale.

§. 43. Proprietatea lăsată la o parte din commasare, nu se compută nici către averea acelora care doresc commasarea, nici către acelora cari se contrariază, ci de totul se lasă de o parte din comput.

§. 44. (legea §. 8). La despărțirea urbanială sau proporționarea pădurilor, unele poeni dintre păduri și atunci vin sub schimbare, dacă n'ar fi în curgere commasarea hotarului.

Schimbarea aceasta se face după principiile (regulele) statorite pentru commasare.

Atari poeni dintre păduri, cari nainte de anul 1880 an fost colonisate, adecă era pe dinsele locuință, afară de casurile de commasare, pot forma obiect de schimbare numai cu învoirea proprietarului,

§. 45. Rugarea pentru commasare se fie compusă contra tuturor proprietarilor din comună, cari prin anunț (vestire) public sunt chemați la pertractare, această vestire se aduce la cunoștința publică după-cum este datina în comună, această împregiurare se vestește în foaia oficioasă și cel puțin într'o foaie provincială (ținutului). Despre rugarea pentru commasare totodată trebuie încunoștiințat și scaunul sau sedria orfanală.

Rugarea se face în patru exemplare, dintre care una se dă pentru antistia comunală, una rămâne pentru judecătoria, părțile interesate, prin vestirea publică se încunoștiințează, că pot examina și dinșii rugarea încredințată antistiei comunale.

Exemplarul al treilea se dă proprietarului care a cerut commasarea, ear' al patrulea se trimite sedriei orfanale.

Antistia comunală este îndatorată despre vestirea publică a trimite judecătoriai atestat.

Terminul pentru pertractare se hotărăște la 45 de zile dela vestirea publică sau dela vestirea ziaristică.

Tribunalul deodată cu statorirea zilei de pertractare, câștigă despre proprietatea orfanilor și celor de sub tutorat datele oficioase trebuincioase pentru computarea unei a patra parte din teritorul comunal, mai departe dispune că datele cadastrale despre darea proprietăților în ziua de pertractare se fie puse la îndemâna judelei instructor.

Despre fiecare suplică (rugare), care se refereste la commasarea întregului hotar comunal, trebuie se se facă arătare tribunalului și ministrului de justiție, pentru pregătirea datelor triumphiulare cadastrale.

Toate datele referitoare la permisiunea (îngăduirea) commasării, se predau pentru vestire antistiei comunale, precum și încredințatilor (plenipotențiatilor) celor cer, sau celor-ce sunt contra commasării.

§. 46. Pe basa rugării de commasare se statoreste în fața locului pertractare, cu aceasta ocaziune judele instructor după ascultarea celor interesați din diregătorie cercetează, că aflase împregiurările de lipsă pentru admiterea commasării, sau cele trebuincioase pentru commasarea particulară, descrise prin leg. §. 7. ordin. §. 42.

Proprietarii chemați după toate regulele la pertractare, dacă nu s'ar înfațișa sunt priviți ca atari, care sunt învoiți cu commasarea.

Conform declarațiunilor celor interesați și datelor câștigale, tribunalul aduce judecată că oare poate ave loc commasarea, această judecată se poate apela la tabla regească. Apelata la forul de a treia instanță numai atunci are loc, dacă tabla a shimbat judecata forului prim.

Dacă commasării nu 'i-sa dat loc, numai din cauză că n'a întrunit a patra parte din teritorul comunal, commasarea

de nou se poate cere, îndată-ce este suplinită și această cerință.

§. 47. Deodată cu commasarea sunt a se regula pentru totdeauna toate afacerile aparținătoare cu întocmirea proprietăților de pe hotarul acelei comune.

Judecătoria este îndatorată a se îngriji din oficiu, ca atât despărțirile urbaniale cât și proporționările sub decursul commasării și înainte de statorirea definitivă a commasării se fie regulate deplin.

Cu acest scop tribunalul, pîrile și cauzele despre care este vorbă în §. 10 din lege și §. 48 din ordinațiune, trebuie se le predee judelei trimis pe lângă notițe, care se alătură la ziarul afacerilor.

Cap. IV.

Lucrările pregătitoare.

§. 48. (leg. §. 10). După-ce judecările, despre despărțirea urbanială, proporționare și commasare cu privire la păduri, pășuni și locuri cu trestie s'au ridicat la valoare, sau după ce s'a încheiat pace înaintea judecătorului, tribunalul va trimite din sinul seu un judecător, pentru întocmirea și îndeplinirea lucrurilor pregătitoare, care va purcede din oficiu independent neatrănător (slobod) în toate lucrurile pregătitoare pentru întocmirea proprietăților.

§. 49 (leg. §. 11). Lucrurile pregătitoare.

1. Cu privire la despărțirea urbanială și proporționarea: pădurilor, pășunatelor și locurile cu trestie sunt:

a) Facerea planului, măsurarea și computarea teritorului.

b) Luarea planului, măsurarea și computarea teritorului unor poene aflătoare printre păduri care se pot schimba cu alte păminte, după-cum se prevede în §. 44 din ordinațiunea de față.

c) Câștigarea din diregătorie a datelor trebuincioase, pentru statorirea cheii de măsură la proporționarea sau despărțirea urbanială.

d) În cas de lipsă clasificarea și prețuirea.

e) Legalizarea lucrurilor inginerilor.

2. Cu privire la commasări.

a) Statorirea exactă a hotarului pentru teritorul venitor sub commasare, precum și pregătirea planului și computarea teritorului

b) Măsurarea și computarea averii pentru fiecare proprietar.

c) Clasificarea și prețuirea.

d) Legalizarea lucrării inginerului.

Dacă despre proprietatea care se intenționează regularea, se află plan și măsurare din vremile de mai nainte, și dacă acele cu deplină înțelegere sunt primite de basă a pertractărilor, în acest cas se poate delătura măsurarea nouă.

(Va urma).

Legumăritul.

(Urmare.)

În cultivarea legumelor toată deprinderea se poate constrînge în următoarele părți mai însemnate: scopul, situația pământului, împărțirea, lucrarea și uneltele trebuincioase.

Scopul legumăritului este de a cultiva și produce toate acele verdețuri dintre plante, cari ne trebuie pentru a da gust mai bun mâncărilor, de a spori puterea nutritoare (hrănitore) a bucatelor, de a pute schimba mâncările, și să le întocmim așa, ca să fie mai folositoare pentru sănătatea noastră.

În grădinile de legumărit, pomii cu ramuri mari, care au umbre late n'au loc, deci acolo numai pomi pitici (micuți) pot afla loc.

Pentru-ca să putem ave grădină de legumărit scutită de animalele de casă se pofteste ca aceea îndată-ce am ales locul, să fie îngrădită. Mai bune sînt gardurile pregătite din tufșuri verzi: măceși, mure, arțar și jugastru. Locul ales pentru legumărit trebuie să fie situat (culcat) într'un loc mai deschis în fața soarelui, unde aerul și vîntul străbate ușor și razele soarelui peste toată ziua să verse acolo căldura binefăcătoare. Cât să poate partea de mează-noapte a grădinei să fie apărută de clădiri s'au arbori, dacă am fi siliți a face loc grădinei pe dîmburi și coline mai piezișe, atunci ca să putem împedeca pământul de spălarea ploilor facem straturile treptate, prin ce straturile au o frumseță, dar' totodată sînt scutite de a li-se duce pământul la mal în jos.

Fiecare econom după-ce s'a hortărit locul unde are voință a-și așeza grădina de pomărit ori legumărit, trebuie să 'și-o împărtaşcă în table și straturi, după-cum are de dînsa trebuință. Dacă grădina servește de pomărit și legumărit, atunci se curuesc drumuri mai largi și mai înguste, mai lergi de câte 2 metri, pe care să poată merge cu carul când poartă gunoiu, mai înguste câte de 1—1½ m., pe care să poată merge doi oameni alătura, prin aceste drumuri principale și secundare, umblăm dela o tablă la alta cu șiregla, roaba sau altceva, când purtăm gunoiu.

Tablele s'au postatele servesc pentru schimbarea sîmănăturilor întocmai cum facem cu cerealele (bucate). Legumile încă așa priesc mai bine, dacă unul și același soi (fel) nu se cultivă tot pe unul și același loc, ci se schimbă. Pentru legumărit sînt de lipsă patru postate sau table, după-cum este însași natura legumelor, unele priesc în pământ cu gunoiu proaspăt, mai ales cele cu frunze late: curechiu (varză), salată, țeler ș. a., altele poftesc pământ îmbunătățit cu gunoiu mai putred, cum sînt: cepele, pătrîngeii, crastaveții ș. a., altele se îndestulesc cu pământ mai slab, cum sînt păstăioasele, în

urmă tabla a patra să folosește pentru răsadnițe și unele plante, care rămân mai mulți ani în același loc cum sînt: hîreanul, mecrișul și șăfranul (crăpoșnic) ș. a. Așa tabla cu gunoiu proaspăt să folosește anul dintăiu pentru legumele frunzoase, în al doilea pentru legume cărora le place gunoiu putred, în al treilea pentru legumele care se fac și pe loc mai slab, aceasta este rotațiunea după care se pot schimba legumele.

Împărțindu-se în modul arătat, grădina pe lângă drumurile dintre table sau postate se plantează pe lângă cele principale: pătinele (strugurei, pomișoare), agrișe (strugurei spinoși); eară pe lângă căile mai înguste, flori sau plante folositoare și mirositoare mintă creată, salvie (jaleș, șerlai), cimbru, lavandula (aspic, spichinat), isop (hyssopus) și altele, prin care se dă grădinei un aspect (privire) plăcut.

Pentru legumărit să poate folosi ori-care pământ, mai bun este însă cel negru îndesat, care lucrându-l foarte ușor se înternește și se desface mînențel, care în vreme de ploii nu se leagă și lipește prea tare de încălțăminte, nici în secete mari nu se întărește ca ferul sau se crepe peste măsură.

Precum ori-care pământ se face roditor prin îmbunătățire, așa și pentru legume; dar' mai ales pentru aceste trebuie să știm lucra bine pământul.

Atât pentru grădinile de pomărit, cât și pentru cele de legumărit mai ales unde se fac de nou, pământul se lucră după regulile de rigolorizare, adică întoarcerea păturilor de pământ. Întoarcerea pământului se întemplă în modul următor: Se i-au postate câte de un metru late, apoi se sapă gropi (șanț, răstoacă) câte de 50—70 cm. afunde, pământul scos din groapa dintăiu să pune pe marginea ei. Dar' măsurînd a doua postată pământul să aruncă în groapa din tăiu, așa ca cel din partea deasupra merge în fundul gropii, ear' pământul din fundul gropii a doua ajunge în partea deasupra gropii dintăiu. În acest mod se rigolează s'au întoarcă pământul peste întreaga grădină. Când ajungem la postata din urmă, pământul din această groapă, aruncându-se în penultima, cea din urmă groapă ar rămâne goală, în aceasta se aduce pământul scos pe marginea postatei celei dintăiu.

Urmează să știm când și cum trebuie gunoite grădinile. Pentru plantele cu frunză lată, pământul să gunoeste toamna, așa că se răștilează peste tabla menită pentru legumele amintite, apoi se sapă ori toamna, ori primăvara.

Dacă avem de lucru cu pământ nou, unde numai acum voim a forma grădină de legumărit, se pofteste gunoiu mai mult și dacă am rigolat, să gunoiește toamna pe deasupra cu gunoiu destul, că are să

străbată zama de gunoiu pătura pămîntului și frigul să-l mînanțeleze. Dacă avem lucru cu pământ mai puțin, unde voim a face grădină de nou, menită anume pentru 5—10 straturi, atunci toamna săpăm pămîntul și îl lăsăm peste iarnă așa grunțuros cum s'a săpat prin hărleț, apoi primăvara îl umplem de gunoiu în modul următor: Începem săparea din partea unde pămîntul este mai jos, și după-ce facem un părău atât de afund cât putem lua odată cu hărlețul, în această groapă se pune dealungul gunoiu, acela apoi să învelește cu pămîntul din postata următoare, care nu poate fi mai lată decât 20—30 cm. apoi ear' să pune gunoiu în groapă, săpînd tot așa în acest mod umplem de gunoiu pe sub straturi. Dacă pămîntul, ar fi slab, atunci pe deasupra, după-ce s'a greblat, mînînțelat, și sîmănat, să poate presăra subțirel gunoiu bine mînînțelat de galițe, gunoiu copt dela vite, s'au se pot uda în timp de secetă cu zamă de gunoiu, însă numai seara după apusul soarelui. Gunoiul copt (huma) să poate întrebuița pentru fiecare plantă, ori-și-cînd.

Dacă avem de a face cu pământ cultivat, adică care s'a lucrat, dar' voim a-l schimba pentru legumărit, atunci acesta se sapă toamnă cu hărlețe câte de 25 cm. afunde, anume pregătite pentru acest scop, apoi se lasă pămîntul așa grunțuros, ca gerul să-l poată străbate cât numai se poate de bine. Se gunoiește după natura plantelor cum avem lipsă.

Primăvara apoi se greblă, se mînînțelează și asemînează pămîntul, apoi să împărtește în straturi, așa de late, ca stratul să se poată plivi din două lături, de regulă lățimea este un metru.

Lungimea straturilor se compută din 3—4 metri, așa ca din două lături să se poată grebla, fără să fie lucrătorul silit a pași pe săpătură.

Pământul de legumărit să împărtește în straturi numai după-ce tot este greblat și netezit. Odată se împărtește toată tabla în straturi egale (într'o formă), apoi cu ață (șpargă) să fac cărările printre straturi, călcînd de două lături dealungul aței.

Fiecare lucrare să îndeplinește prin anumite unelte, întocmai așa și pentru legumărit avem lipsă de următoarele: hărlețe, sape, greble de fer și lemn și vase de udat.

Să cultivăm ovės.

Peste tot pentru cultivarea ovėsului noi Românii nu mult interes arătam, ci mai tot pe acele pămînte se samănă, care este supt de putere, adică ovėsul este judecat tot pentru cel mai slab pământ. Acesta a ajuns a fi de poveste în economie, așa cînd plugarul zice: „pămîntul nu este bun de cît pentru ovės“, se știe că acel pământ este lipsit de putere.

Deci ajungând pentru cultura ovésului tot pământele cele mai stoarse de putere, de loc nu ne putem mira, că grăunțele ovésului sânt slabe, ușoare și fără miez, ci numai cu o învelitoare groasă.

Din pricină că ovésul se samănă tot în pământ slabe a degenerat, încât se pare adese-ori că sēmēnța lui este ceva iarbă.

În economie ovésul este o plantă foarte folositoare, atât pentru cai, cât și pentru porci și galițele din curte. În anii din urmă pe piațele noastre a fost foarte cercat, încât adese-ori a ajuns cu prețul și grâul. Din ce se vede apriat, că cultivarea ovésului este vrednică de o grijă și mai bună, și nici când nu trebuie privită cultivarea lui, cu oare-care nepăsare.

Fiindcă ovésul și în pământ mai slabe dă recoltă îndestulitoare, în pământ puțin tocmită dă un adevărat folos. Dacă un pământ despre care zicem: nu e bun de cât pentru ovés, primește cât de puțin gunoiu bine împrăștiat și mănțelut mai ales pe brazde înainte de sēmēnat. Prin grapă se mai împrăștie gunoiul pe holdă. Ovésul adese-ori ne dă mai bun folos de cât cucuruzul.

Mai ales dacă economul samănă ceva soiu (fel) bun de ovés, care nici în pământ mai bun nu cade ușor.

Dintre toate soiurile de ovés cel negru este până în prezent lăudat din partea poporului român; dar' pe acesta îl întrece ovésul de Canada, și cel turcesc.

Din parte-mi știu din praxă că ovésul din Canada este foarte bun, care întrece în greutate toate soiurile de ovés, acesta are miez mare și măcinat pentru trebuințele vitelor și porcilor dă o făină foarte bună. Pe lângă aceste însușiri îi place pământul bun, nu cade că este tare în pai și dă o recoltă bună dela 8—20 după sēmēnță. Cât pentru paie acele sânt foarte bune pentru vite.

În economia și cultivarea pământului, nici când nu se plătește ca plugarul să are, samene și să grape pământ slab, căci și recolta este slabă. Ori-care pământ slab mai bine este să fie lăsat de fēnaț, de cât să fie lucrat fără nici o speranță (nădejde) ca de pe dînsul să se poată aduce roadă. Ori-care pământ căruia trebuie să-i jertfească economul puterea sa, a vitelor și sēmēnța din sac, trebuie așa gătat sub ori-care sēmēnătură, ca roada să se aducă, chiar și la pământele cu ovés trebuie după mărimea holdii cam la un hct. câte 6—10 carē de gunoiu.

Dacă cineva dintre economii nostri dorește a cultiva ovésul de Canada, având însumi de vëndut aproape 10 hl. ales anume de sēmēnță cu 5 fl. îi pot trimite un hl. (100 litre), dacă îmi trimite banii aici. Mai departe pot vinde 20 hl. măzărice pentru sēmēnat mestecată cu ovés, care pentru cosit este o plantă foarte folositoare, din aceasta vënd hl. cu 6 fl. în care sumă se cuprinde și prețul sacului.

I. Costin.

Știri economice.

Losurile Crucii-roșie din 1883.
Sortite în Budapesta în 1 Martie au dobândit:

Ser.	Nr.	dobândă a. v. v.	Ser.	Nr.	dobândă a. v. a.	Ser.	Nr.	dobândă a. v. a.
23	52	500	2374	45	25	5365	35	25
63	80	25	2385	100	50	5455	88	50
94	29	25	2509	15	100	5504	2	25
99	15	100	2515	37	100	5655	18	50
150	28	50	2538	91	25	5739	100	50
202	20	25	2539	84	25	5768	85	25
253	97	25	2585	70	25	5838	98	25
321	30	100	2821	17	25	5896	92	50
586	50	50	3204	79	25	5941	66	25
638	87	25	3308	60	25	6137	21	25
660	2	50	3317	100	500	6352	91	25
675	8	25	3344	28	25	6403	61	1000
740	18	25	3726	46	25	6482	96	50
812	18	25	3735	33	50	6590	20	100
859	35	100	3792	10	100	6654	2	25
898	73	50	3870	49	25	6762	86	50
931	9	25	4145	16	50	6812	71	20000
1047	26	25	4210	90	25	6891	17	50
1087	82	50	4315	47	50	6893	89	25
1149	44	25	4342	27	50	6960	57	50
1161	84	25	4451	67	50	7198	98	25
1278	84	25	4541	66	25	7225	76	50
1403	20	50	4567	86	25	7242	64	25
1438	43	25	4790	72	25	7291	75	50
1447	12	50	4861	21	25	7413	55	25
1595	25	25	4877	36	25	7522	95	25
1764	46	25	4911	12	25	7544	43	50
1795	14	100	4974	34	25	7826	13	25
2104	86	100	4992	56	25	7892	29	50
2324	24	25	5363	23	100			

Dobânzile sânt scutite de dare și timbre.

Procurare de tauri comunali cu ajutor ministerial.

Cu scop de a da mai mare sprigin în ceea-ce privește prăsirea vitelor în districtele de prăsilă provēzute în partea executivă a art. de lege XII. din 1894, Înaltul minister r. u. de agricultură prin rescriptul dto 8 Februarie a. c. Nr. 4239 ni-a pus în vedere, că 'și-a pus de țintă acuirarea de tauri și prășiți în turmele proprietarilor mari și celor mici, tauri pe cari apoi intenționează a-i vinde cu preț redus, solvibili în rate și fără interese, acelor comune, în care din lipsa de mijloace nu se pot procura fără spriginul statului taurii recerți.

Drept aceea, a făcut apel la reuniunile agricole din patrie, ca în primăvara viitoare să-i facă propuneri cu privire la comunele, care ar reflecta la acest favor.

Ne permitem deci a apela pe această cale la bunăvoia primăriilor comunale de pe teritoriul acestui comitat, care din ori-ce cauză încă nu sânt provēzute cu taurii prescriși de lege, ca până la 15 Aprilie n. a. c. să binevoască a aduce la cunoștința subscrisului comitet central: câte vaci sânt în comună, de ce soiuri sânt și de câți tauri ar avea trebuință, ca astfel să fim în pozițiune a raporta și a ne face propunerile noastre înaltului minister.

Sibiiu, 5 Martie n. 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Ioșif Pop,
vicepreședinte.

Victor Tordășianu,
secretar.

Termin prolongit.

(Mașină de sēmēnat.)

În legătură cu „Înștiințarea“ noastră cu data de 1 Ianuarie a. c., din considerare la timpul greu de iarnă, care va întârzia încâtva începerea sēmēnăturilor: ne vedem îndemnați a prolongi termenul de 15 Martie n. c., pentru înaintarea cererilor de a da spre folosire mașina de sēmēnat — până la 31 Martie n. a. c.

Notăm și la acest loc, că mașina se dă spre folosire în mod gratuit comunelor, unde

până în prezent nu se samănă cu mașina și între condițiunile amintite în „Înștiințarea“ noastră de sus.

Sibiiu, 5 Martie n. 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“:

Ioșif Pop,
vicepreședinte.

Victor Tordășianu,
secretar.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 19. Vă rog să binevoiți a-mi răspunde la următoarea întrebare: Alegându-se în comuna noastră reprezentanța comunală conform legii au rămas aleși 5 indivizi I. cu 106 voturi, II. cu 103 vot., III. cu 101 vot., IV. cu 98 vot. și V. cu 97 voturi; ear' suplentei I. cu 96, al II-a cu 92 vot. și a III-a cu 58 vot., dintre cei 5 primi au fost aleși 4 în antiste; ear' locul lor îl ocupă cei trei suplentei. Doresc acum să știu, dacă nu sânt de ajunși suplentei; mai vin alți în loc, dintre cei-ce au întrunit mai multe voturi cu ocaziunea alegerii? Sau rămâne corpul reprezentativ, lipsit de un membru și de 3 suplentei. Aceasta legea comunală trad. de Rotar nu o spune apriat, de aceea vă rog să ne răspundeți?

Ofcea.

C. D., econom.

Respuns. Legea din 1871 art. XVIII. cu privire la reprezentanții comunali rînduește următoarele lucruri mai însemnate. Reprezentanții comunali jumătate îi formează viriliștii, care plătesc mai multă dare în comună, a căror listă în tot anul se corege, după arătările de dare prin pretore (solgăbiru).

Jumătate parte se alege prin poporul din comună dintre cei mai deștepți dintre fruntașii săteni preoți, învățători sau alți oameni pricepători, ca acestia se poată apăra drepturile poporului.

Fiecărui dirigător cu diplomă: preot, medic, învățător darea 'i-se compută duplu, așa că dacă darea îi face 10 fl. la alegerile de reprezentanți să ia că are 20 fl. prin ce acestia adese-ori pot intra între viriliști.

Că câți viriliști și câți membri aleși pot fi în reprezentanța comunală o hotărăște numărul sufletelor din comună, așa că tot la 100 suflete se alege un reprezentant. Numărul membrilor viriliști și aleși în comune mici nu poate fi mai mic de 10 și mai mare de 20; în comune mari mai puțin de 20 și mai mulți de 40.

Drept de alegere are fiecare om din comună, care de 2 ani plătește dare în aceia comună, fiecare corporațiune, cum este biserică și școala, dacă plătește dare.

Reprezentanții se aleg tot în trei ani pe 6 ani, suplentei la 3 ani repășesc, precum și aceia care implinesc 6 ani dela alegere, care se întemplă sub presiunea pretorului.

Când se întemplă alegerea, alegătorii numesc patru bărbați de încredere lângă preside, dacă alegătorii nu se folosesc de acest drept, atunci pretorul denumește bărbații de încredere.

Refnoirea sau alegerea reprezentanților cu 8 zile mai înainte se face cunoscută poporului, recursul contra alegerii se face în timp de 10 zile, computate dela ziua alegerii, care se predă comisiunii verificătoare alese din partea pretorului.

Antistia comunală care stă din jude, subjude, doi jurați și notar, acestia din dirigătorie fără să fie aleși sânt membri în reprezentanța comunală. Acestia au vot ca fiecare virilist sau reprezentant, deci fără acestia se aleg 10—20 reprezentanți și suplentei 2—3 ca în cas, când nu s'ar pute înfăoșa la adunări

cei aleși să fie supliți. Aceste ar fi cele mai însemnate povești ce se pot da la întrebarea destul de însemnată.

Așa hotărăște legea, dar' dintr'o sută comune române dacă în 10 se îndeplinește această lege, ar fi foarte bine. Noi împlinim datorințele ce le avem ca civi pașnici că ne silesc, — dar' de drepturi abia putem avea parte.

Întrebarea 20. Fiindcă pe Câmpie mai în toate comunele s'a făcut comasația, așa mulți plugari de ai noștri s'au mutat cu locuințele la câmp pe table.

Acum după legea cea nouă de câmp, slujbașii stăpânirii au ales în toate comunele păzitori de câmp cu plăți grase, apoi ne silesc și pe noi a plăti la acei păzitori, cu toate că noi nu avem lipsă de ei, deoarece ce locuim pe table. Mă rog să aveți bunătate a-mi răspunde ca nu cumva ar fi vre-o cărare ca se scăpăm de a plăti acelor păzitori.

Răspuns. Legea despre economia câmpului din 1894 art. XII. cap IX. §. 75 punctul din urmă rînduește.

„Proprietarii de locuri, grădini, pomărit și vii dacă aceste sînt îngrădite, fără privire la mărimea acelor au drept a ține păzitori jurați pentru grijirea câmpului și dacă țin cât pentru acest teritor nu pot fi constrinși să plătească și cheltuele și pentru păzitorii comunali“.

Așa dacă tabla pe care locuiești este îngrădită, și mai mulți locuitori din table voieți a ține păzitori de câmp, atunci nu sînteți dator a plăti în cheltuețile păzitorilor comunali, însă dacă nu este așa, atunci după lege sînteți dator a plăti.

Întrebarea 21. La noi în Munții-Apuseni acum de vre-o patru ani mai cu seamă de cătră primăvară dacă încep căldurile, până toamna când vin răcelile rîmătorii (porcii) per în număr mare. De seara se închid în coteț și dimineața aflăm dintre ei periți. Pe care-l lovește ziua nu trăește nici 5—6 oare. Am încercat a le da antimoniu în lături după prescripțiile veterinarului dl V. Cornea precum și după alte îndrumări ce le aflăm prin ziare. Mai cercăm a le da în lăuntru și alte feluri, precum praf de pușcă pisat în lapte cu tîbăc, dar' înzadar. În urechi am cercat cu spînzul și tot nu reușim, deoarece ce cum se vede trebuie că este ceva boală nouă pe la noi. Pentru omul cel sărac porcul se vede a fi un animal foarte bun și spornic. Se nutrește lesne, se îngrașă iute și se vinde cu ușurătate. Mă rog să binevoieți a ne recomanda ce fel de leac ar fi potrivit? Cum s'ar aplica (folosi) și ce ar fi boala pe care vi-o descriesem. Rîmătorii periți desfăcîndu-se aflăm că în plumăni, ficat, mațe, arată un fel de sdruncinare, părțile atacate răspîndesc o putoare grea.

Răspuns. După cât mă pot îndrepta după cele zise, boala rîmătorilor este un fel de epidemie, deci comunicați treaba asta cu veterinarul cercual, care din direcție este îndatorat a eși la fața locului spre a studia boala, ca să dea poporului îndrumările și leacurile de lipsă.

De altcum acest morb poate proveni din două cauze:

Când porcii peste iarnă petrec la ghindă sau jir (fructul de fag) apoi n'au apă îndestulitoare. Fructele amintite încălzesc intestinele (mațele) și poftesc multă apă. Dacă păzitorii de rîmători în vremea iernii când

îngheață părăiele din lene n'au grije de a adăpa porcii, aceia sînt atacați de morbul descris. Apoi îndată-ce vine căldura încep a perli.

Tot aceasta se întîmplă și atunci, dacă în timp de iarnă li-se dau lături ferbinți, mai ales porcii sînt foarte lacomi, mîncă repede și le ard mațele. Acestia apoi cu venirea căldurii de vară toți per.

Întrebarea 22. Între sîmînaturile primăvratice la noi se numără și orzul care la noi se coace prin Iulie, orzul este țepos și sporește bine. După-cum am auzit este încă și altfel de orz golaș fără țape, pe spic și și acesta ni-ar conveni mai bine la îmblătît, deoarece ce țapele se curăță ca de pe grâu. Nu știu care ar fi mai roditor. Pe cel golaș nu-l cunosc după spor decât l-am văzut și mi-ar plăce tare să-l sîmîm, dacă consună celui țepos pe care-l folosim. Mă rog să-mi deslușiți despre acesta și că de unde aș pute procura orz golaș și cu cât litra?

Răspuns. Dacă orzul țepos dă recoltă îndestulitoare și mai departe îl cultivă. Orzul fără țape este mai rar și după cât știu poftesc pămînt mai bun. Avînd din propria-ți experiență cunoștință despre o plantă, care dă folos îndestulitor și îi place clima, n'ai să o schimbi.

Întrebarea 23. Am la îndemînă o pădure de fag din care pică toamna foarte multe frunze și am cetit în multe ziare că din ea s'ar face gunoiu. Mă rog să-mi deslușiți că cum să se așeze, dacă s'ar aduna să putrezească? Cît timp să stea și în ce loc trebuie adunate ca să putrezească? Pe ce loc trebuie duse, pe arătoare sau cositoare?

Răspuns. Frunza numai așa poate fi întrebuițată de gunoiu, dacă se adună toamna când e uscată, apoi se păstrează în loc uscat, de unde se așterne sub vite. Din frunză singură nu se poate dobîndi gunoiu bun, aceea are lipsă de udul vitelor, de aceea, ori se așterne sub vite, ori se aruncă pe gunoiu ca printre acela să dospească și să treacă în putrejun. Avînd în acest mod gunoiu se poate folosi și pe holde și pe fînațe.

Întrebarea 24. Trifoiul pote-se sîmîna și pe rit, pe unde este pămînt moșilos de se face un fel de iarba calului și țipirigoasă, precum și pe unde este rit așezat cam la lunci și dostina? Dacă se poate prinde când se sîmînă, cum se sîmînă, cu ce mestecătură și cît de des?

Răspuns. Trifoiul avînd o rădăcină gingașe pe rituri nu se poate sîmîna. Acela se sîmînă prin sîmînaturi de toamnă: grâu, săcară sau cu mazărice primăvara. Între sîmînaturi prieste bine, că are umezeală; dar' totdeauna să se sîmene îndată-ce zăpada s'a topit, până încă pămîntul este umed.

Întrebarea 25. În tot anul sîmîm ovės cernut cu ciurul de mîna de rămăne curat. Nu știu ce poate fi cauza, că în tot anul sporește a 4-a parte clocoțel, care se face împregiurul lui ca sub pomi. Mă rog de informare.

Răspuns. Dacă voești a scăpa de clocoțel, atunci ară pămîntul de ovės toamna, cît se poate de afund, ca să iasă brazde bulgăroase. Lasă brazdele peste iarnă ne grăpate, ca gerul să facă țernos pămîntul, prin acest lucru pămîntul se îmbunătățește, prin zama de zăpadă dobîndește atîta, cît o gunoie slabă.

Primăvara fără se ari a doua-oară sămîna ovėsul, apoi grapă și nu vei avea de lucru cu buruenile, ale căror rădăcini jerul le strpește.

Întrebarea 26. Tot cu privire la trifoiu aș sîmîna pe miriște aratoare, poate-se sîmîna deodată cu sîmîntă? și cu ce fel de sîmîntă, orz, grâu sau săcară? La noi săcara se coace prin August, ear' grăul când e vara friguroasă prin Septembrie? Cum se folosește secerișul și cositul trifoiului. Cît crește de înalt în holdă? cum se uscă și folosește mai departe, și pote-se scoate sîmîntă din dînsul. După datina la noi într'un an sîmîm în al doilea lăsăm de pășune locul. Putere-aș în acest an să sîmîm trifoiu și să-l cosesc, să nu rămîna locul nefolositor. Cosind eu miriștina sîmînată cu trifoiu în anul acesta nu cumva mi-s'ar prea slăbi pămîntul. Doresc în anul viitor a-l sîmîna cu grâu, nu cumva să nu răească holda și să ajung la sapă de lemn? Câtă sîmîntă trebuie la 1000 stîngini?

Răspuns. Trifoiul este plantă crudă, care de comun se sîmînă așa, ca în anul prim să fie scutit de alte plante de: grâu, săcară, ovės, mazărice. În anul dîntău abia dă ceva recoltă, după-ce se seceră bucatele se cosește mohorul de pe holda cu trifoiu cu tot apoi începe și trifoiul de nou a înverzi; dar' abia în locuri mai călduroase dă otavă. Este mai bine să fie păscut prin vite, ca acele să calce pămîntul, ca jerul să nu tragă afară din pămîntul prea ușor și moale rădăcinile trifoiului. În al doilea an se poate apoi cosi de 2—3 ori. Sîmînta de regulă se adună din a doua cosăcină. După-cum aflu din cele spuse în întrebare, abia cred să poți aduna sîmîntă, că clima este prea rece.

În țărina schimbăcioasă cum este datina la d-voastră nu se poate sîmîna trifoiu. Pe miriștină poți sîmîna mazărice cu ovės, aceasta îți va da un bun folos, aceasta se cosește când este mai frumoasă, și începe a înflori și ovėsul are spic întreg. Mazăricea tocmește pămîntul și se poate să ai și otavă de o cosăcină, dacă aceasta n'ai putere a ajunge din cauză că te afii la munte, unde frigul vine pe de vreme, vei avea pentru vite pășunat bun de toamnă.

Pămîntul sub grâu îl vei ara în cealaltă toamnă, fiindcă vara va fi merit de pășune, așa vă puteți face foarte bune locuri de pășunat și totodată se tocmește pămîntul pentru alte bucate.

Mogos.

Samuil Marienescu,
comerciant și econ.

Întrebarea 27. În comuna Aciliu reușesc foarte bine cireșii. Aș dori ca în grădina școalei să prăsesc soiuri de cireșe mari și gustoase, spre scopul acesta am lipsă de mlădițe nobile pentru altoit. Vă rog să-mi spuneți de unde și pe ce cale aș pute să procur.

Aciliu.

Nicolau Iosif,
învățător.

Răspuns. Cine are lipsă de mlădițe de cireși să se adreseze la dl Petru Porumb, învățător în Tăuții-de-sus (Girotdótfalu) posta Nagybánya.

Am făcut cele de lipsă, ca d-sa să stea într'ajutorul nostru, servindu-ne mlădițe ieftine. În această comună și giur se afla cele mai bune soiuri de cireșe, atît de vreme cît și tîrziu.

Procurarea să se facă fără întîrziere, că altoirea cireșilor se întîmplă deodată cu mișcarea succului și până nu sînt vînturile grele de primăvară.